

TURVALLISUUS ON...

Lasten ja nuorten
ajatuksia turvallisuudesta

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

LAPSEN
OIKEUDET

Turvallisuus on...

Lasten ja nuorten ajatuksia
turvallisuudesta

Ira Custódio, Juuli Hurskainen,
Laura Sareskoski ja Maria Talvitie (toim.)

© Lastensuojelun Keskusliitto
ja kirjoittajat
Kuvitus: Oona Niskanen
Graafinen suunnittelu: Oona Niskanen

ISBN 978-952-7002-53-7
ISSN 2489-4885
Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu
3/2022

Helsinki, 2022

Sisällys

1	Johdanto	4
2	Turvallisuus on... toinen ihminen	8
3	Turvallisuus on... turvallinen paikka	21
4	Turvallisuus on... joku, joka kuuntelee	32
5	Turvallisuus on... sitä, ettei tarvitse pelätä	41
6	Turvallisuus on... sitä, ettei kiusata eikä häiritä	52
7	Turvallisuus on... vapautta olla oma itsensä	66
8	Turvallisuus on... tavallista arkea	73
9	Turvallisuus on... tässä hetkessä	82

1

Johdanto

Mitä turvallisuus on lapsille ja nuorille?

Maailman ollessa jatkuvassa myllerryksessä erityisesti lasten ja nuorten turvallisuuden tunne on ollut koetuksella. Sotien, kulkutautien ja energiatilanteen värittäessä aikuisten puhetta meidän on erityisen tärkeää pysähtyä, kuulla ja kuunnella lasten ja nuorten omia ajatuksia. Vain kuuntelemalla voimme ymmärtää ja oppia, miten lasten turvallisuuden kokemusta voidaan vahvistaa.

Lapsen oikeuksien viestinnän vuoden 2022 teema on oikeus turvallisuuteen. Lapsen oikeuksien kansallinen viestintäverkosto kutsui huhtikuussa 2022 lapsia ja nuoria osallistumaan Turvallisuus on... -kirjoituskilpailuun, jossa haluttiin kuulla, mitä turvallisuus lapsille ja nuorille on. Kilpailuun saapui määräaikaan mennessä 118 kirjoitusta. Osallistujien ikä vaihteli 7-vuotiaasta esikoululaisesta 17-vuotiaaseen. Erityisen paljon kirjoituksia saapui yläkouluikäisiltä.

Tähän julkaisuun olemme koonneet katkelmia lasten ja nuorten kirjoituksista kahdeksan teeman alle. Näissä kirjoituksissa turvallisuus näyttäytyy tunteena, joka muodostuu erityisesti muista ihmisistä ja läheisyydestä, turvallisesta paikasta, kuten kodista tai koulusta, sekä luottamuksesta itseän ja muihin.

Nuoremmat lähestyvät turvallisuutta usein konkreettisemmin ja kuvaavat turvallisuutta ja pelkoja liikenteessä, pimeässä, nukkumaan mennessä tai internetissä. Turvallisuutta heikentävät kiusaaminen, syrjintä, pelottavat tai humalaiset aikuiset, riidat sekä liikenteessä kaahailijat. Ukrainan sota näkyy lasten ja nuorten kirjoituksissa jonkin verran, korona ei niinkään enää.

Yläkoululaiset ja lukiolaiset näkevät turvallisuudessa

monia sävyjä: se, että tulee kuulluksi, on myös osa turvallisuutta, kuten myös se, että joku välittää ja huolehtii. Senkin, että saa olla vapaa, on turvallisuutta. Ennen kaikkea turvallisuus on tavallista arkea, vaarojen ja pelon puutetta.

Lapsilla ja nuorilla on monia viisaita tapoja löytää turvaa silloin, kun olo on turvaton. Jollekulle turvaa tuovat kirjojen maailmat, toiselle musiikki ja kolmannelle pehmolelun halaaminen. Yleisimmin turvaa lapsille ja nuorille tuovat toiset ihmiset, olivat he sitten ystäviä, vanhempia tai vaikkapa luotettava opettaja tai vaari, mutta usein turvan tuoja on myös eläinystävä. Me aikuiset voimme oppia näistä tavoista, kannustaa niihin, ja olla jokainen omalta osaltamme se turvallinen ihminen, joka tuo jollekulle lapselle tai nuorelle turvaa.

Kirjoituskilpailussa ensimmäiselle sijalle valikoitui 15-vuotiaan Ella Ruokosen kirjoittama omaleimainen runo ”Mitä turvallisuus on?”.

*“..Turvallisuus tunne tuo
ei mikään uhkaa suo
Elämä ja arki ne rauhas rullaa
Vaikka joskus takapakkeja kuullaan
Turvallisuus on varmuus, sut hyväksytään
ei feikata ilmeit tunteet näytetään...”*

Ella Ruokonen, 15 v., kilpailun ensimmäinen sija
(kirjoitus kokonaisuudessaan sivulla 83-84)

Toiseksi tuli 14-vuotiaan Riina Nurmelan kaunis tarina ”Turvallisuus on ehjien seinien sisällä”.

”...Laitan kädet korville, mutta tuuli tarttuu paitani helmaan ja vetää sitä mukanaan. Istun helmani päälle, olen aivan hiljaa kyyryssä, mutta silloin sade tulee ja kastelee hiukseni. Otan paitani pois ja kuivaan hiukset, mutta sitten pakkaneen tunkeutuu iholleni. Eikä se lähde millään pois. Ja vaikka lopulta aurinko tulee ja paistaa taas, on talo edelleen ihan rikkiäinen. Ja sen rikkiäisen talon sisällä istuu poika, joka kuulee tuulen ulvonnin korvissaan, tuntee pakkasen ihollaan, ja on ihan yksin...”

Riina Nurmela, 14 v., kilpailun toinen sija
(teksti kokonaisuudessaan sivulla 15)

Kolmannelle sijalle valittiin 12-vuotiaan nimimerkin LH monipuolisesti turvallisuutta pohtiva teksti ”Trygghet är...”.

“...Jag känner mig bekväm i min säng. De varma tyger som lindar sig kring mig och kudden som är sval varje kväll. Jag finner inte obehag i skrämmande historier, tvärtom. Jag älskar dem. Hur de ger mig gåshud och får mig att stanna uppe hela natten. Hur de stannar inne i mitt minne, inom räckhåll. När som helst kan de komma upp från ingenstans och skrämma mig, när jag minst förväntar det. När de inte lyckas skrämma upp mig tillräckligt känner jag mig trygg inne i min garderob, omringad av mörker, framför min spegel. Jag gillar att skrämma mig själv. Varje gång jag öppnar min garderob möts jag av av min spegelbild. Så lik mig men ändå kan olikheter finnas...”

LH, 12 v., kilpailun kolmas sija
(teksti kokonaisuudessaan sivulla 24)

Kilpailussa myönnettiin lisäksi kunniamainintoja sellaisille kirjoituksille, jotka erityisesti koskettivat palkintoraatia tai nousivat muuten esille ansiokkaina kirjoituksina.

Kirjoituskilpailun palkintoraatiin kuuluivat edustajat Lastensuojelun Keskusliitosta, lapsiasiavaltuutetun toimistosta sekä Pesäpuu ry:stä. Raati luki kaikki kirjoitukset läpi ja valitsi niiden joukosta kolme palkittavaa sekä kunniamainintojen saajat. Valintaperusteina pidettiin turvallisuusteeman näkemistä kirjoituksessa, puhuttelevuutta ja samastuttavuutta, kerronnallisuutta sekä omaperäisyyttä.

Palkintoraati, Lapsen oikeuksien kansallinen viestintäverkosto sekä Lastensuojelun Keskusliitto haluavat kiittää jokaista lasta ja nuorta, joka pohti turvallisuutta ja lähetti ajatuksensa meille. Te ansaitsette turvallisuutta, rakkautta ja onnea, ja teillä on niihin oikeus!

“Turvallisuus on,
että muistaa katsoa autot,

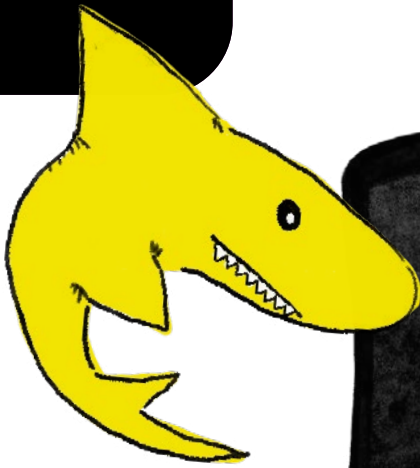
ylittää tien, kun on vihreät valot,
panna kypärän päähän, kun pyöräilee
ja ettei aja kenenkään päälle, kun autoilee.

Turvallisuus on,
että varoo myrkkysammakoita,
piraijoita
ja haikaloja,

ja muista, ettet mene metsään, kun on pimeä.

The End”

7-vuotias kunniamaininnan saaja

2

Turvallisuus on...
toinen ihminen

Joku, joka lohduttaa, haluaa, tai on vain läsnä, hälventää pelot, huolet ja ahdistuksen. Joku, joka tukee, auttaa ja huolehtii. Joku, johon voi luottaa.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti jokaisella lapsella on oikeus erityiseen huolenpitoon ja apuun sekä kasvamiseen perheessä onnellisuuden, rakkauden ja ymmärtämisen ilmapiirissä. Jotta nämä oikeudet toteutuvat, lapsi tarvitsee ympärilleen turvallisia ihmisiä, ja erityisesti turvallisia aikuisia. Läheisistä ihmissuhteista muodostuva turvaverkko kannattelee elämän pahimmissakin myrskyissä ja pitää mielenterveyttä tukevissa kantimissa.

Toisen ihmisen merkitys turvallisuuden tunteelle on tekijä, joka erottuvimmin nousi esille myös lasten ja nuorten kirjoituksista. Lasten kirjoituksissa turvallinen toinen oli useimmiten vanhempi tai isovanhempi, mutta ystävienkin merkitys turvallisuudelle oli ilmeinen. Myös opettaja mainittiin useammassa kirjoituksessa turvaa tuovana aikuisena.

Läheisten ihmisten merkitys turvallisuuden tunteelle on korvaamaton: yksin ei kenenkään ole hyvä olla. Kirjoituksissa kuvattiin riipaisevasti myös tilanteita, joissa turvallista toista ei ole eikä kukaan lohduta. Niissä peilattiin sitä lasten välistä epätasa-arvoa, että jollakulla on turvallinen koti ja vanhemmat, ja toisella ei ketään, joka auttaisi. Lapset tunnistavat hyvin, ettei kaikilla välttämättä ole ketään.

Jokainen lapsi tarvitsee ympärilleen turvallisia aikuisia, joiden seurassa on hyvä kasvaa ja joille voi kertoa huolistaan. Lapsi tarvitsee myös ystäviä ja vertaistukea. Meidän on pystyttävä huolehtimaan siitä, ettei yksikään lapsi jää yksin – ei yhteiskunnan tukirakenteiden, eikä inhimillisten kohtaamisten tasolla.

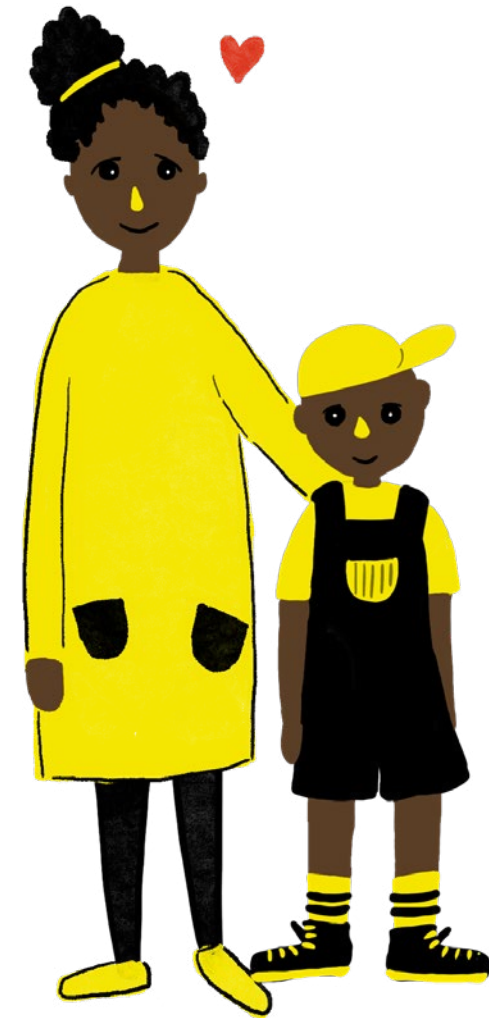
Jokainen meistä voi olla jollekulle turvallisuus.

Hän tulee

Oli pimeää, en nähnyt tai kuullut mitään.
Minua pelotti ja itkin,
mutta sitten kuulin askeleita ja hän tulee.
Hän tulee, niin pelottomana minua kohden.
Hän tulee ottamaan minua kädestä kiinni ja sanomaan:
"Ei ole mitään hätää, mennään kotiin."
Ajattelin: kuinka turvallinen olo siitä tulee,
kun ihminen, jota rakastaa niin hirveän paljon,
tulee ja auttaa, tuo lämpöä kehoon niin paljon,
ettei enää pelota.

Kirjoittaja on 11-vuotias

Sinä

Koti.

Turvasatama.

Koti voi olla kerrostalo, omakotitalo, rivitalo,
paritalo, asuntovaunu, sillan alus, teltta tai katu.

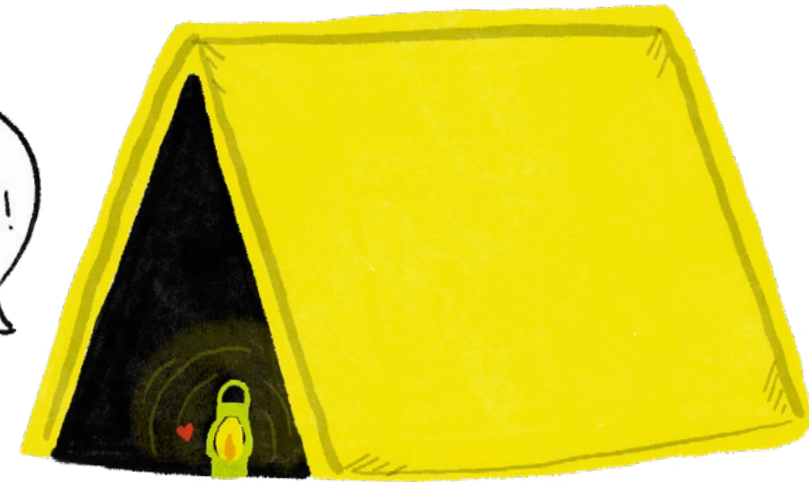
Koti voi olla ihminen.

Koti voi olla iso tai pieni,
kaksi tai yksi kerroksinen,
räiskyvä tai tyyni,
hiljainen tai kovaääninen,
ujo tai rohkea,
ehjä tai rikki.

...ja sä
mun...
❤️

...
TÄÄLLÄ
ON
TURVALLISTA!

Kotia voi vaihtaa.
Kodin voi hylätä,
siksi on autiotaloja.
Kodin voi kunnostaa,
remontoida, mutta onko se
silloin enää sama talo?
Koti voi mennä epäkuuntoon,
jos siitä ei pidä huolta.
Minun koti,
minun kotini olet sinä.

Kirjoittaja on 16-vuotias

Ett tryggt liv

Alla barn och ungdomar är värdiga ett tryggt liv.

Vissa barn kan tyvärr ha en värre barndom som t.ex. vissa kan ha alkoholister som föräldrar eller något liknande.

Det som är dåligt med att ha växt upp i ett hem med våld är att man kan få depression, ätstörningar och mer. Ingen tycker det är roligt att växa upp i ett hem med våld och alla är värda ett tryggt hem ända från barndomen.

Om någon bor i ett hem med en förälder som är alkoholist eller liknande kan det göra så att barnet kan få det svårare att fokusera, vara i skolan och få olika psykiska sjukdomar. Föräldern kanske inte ens tänker på att hen är som hen är och tänker att hen är en väldigt bra förälder. Tyvärr är det inte alltid så att barnen växer upp i ett tryggt hem även om föräldrarna tror så.

Barnet kan bli tyst och inte vilja säga vad som hänt till någon. Personen kan också bara dra sig tillbaka från alla. Vissa har turen att kunna prata med en kurator eller terapeut men alla har inte den chansen.

Trygghet kan vara vad som helst. Man kan känna sig tryggare med sina vänner, kusiner eller syskon. Även om man känner sig trygg med någon behöver man inte säga allt till personen. Men det är alltid bra att ha någon man kan prata med.

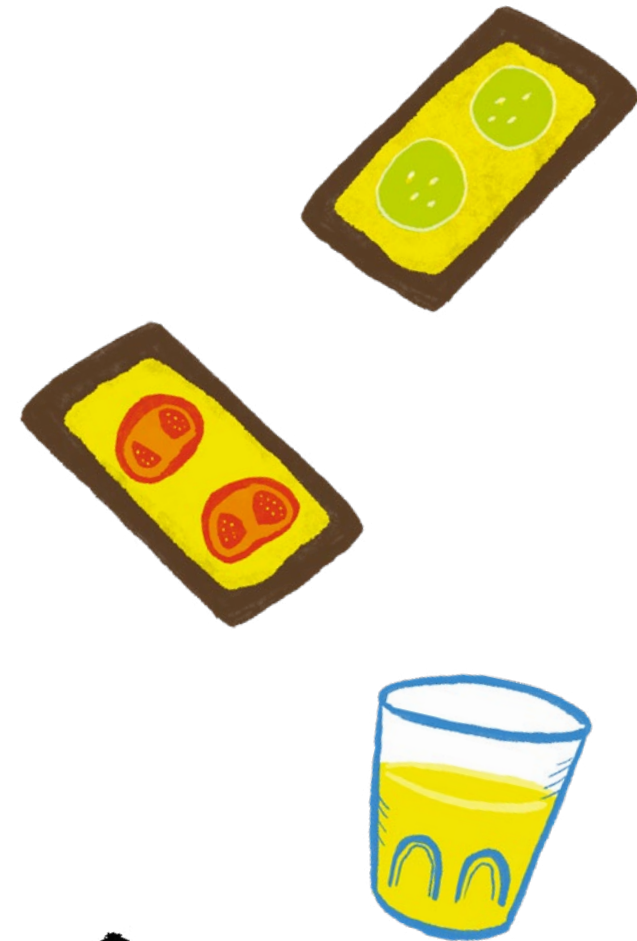
Kirjoittaja on 13-vuotias

Turvallisuus

Turvallista on kun äitiä halaan,
isin kanssa syön aamupalaa.
Kavereiden kanssa kouluun lähden,
enkä jää yksin kotiin.
Välitunnilla leikin tyttöjen kanssa.
Liikunnassa juoksen hippaa pakoon.
Kun koulu on loppu,
niin on hoppu,
kotiin läksyjä tekemään.
Kotona syön välipalaa,
ja veljeäni halaan.
Turvallista on käpertyä peittoon.
On ihanaa pehmoani rutistaa,
kun saan käydä nukkumaan.
Loppu.

Kirjoittajan ikä ei ole tiedossa

Turvallisuus on... lukko ovesa!

Sä heräät aamuun tyhjäan. Jossain kaukana soi jo koulun kello. Vedät likaiset, satavuotiaat housut jalkaan. Lautasta ei löydy, mutta kaavit homeen leivän päältä pois. Maku muistuttaa jostain kauniista huumaavasti. Sitten oksennat. Sattuu. Tyhjä. Mitään ei tule tietenkään ulos, sillä kunnon safkasta on aikaa. Pakko on kuitenkin lähteä, rangaistavaksi elämästäsi. Kouluun. Vituttaa.

Muijan ekat sanat viiltäen lannistaa. Astut luokkaan, nurkkapöytä. Hiljaa. Kuin hyvin koulutettu koira. Älä ole olemassa kavereille. Älä puhu aikuisille. Älä luota. Muuten tulee turpaan. Kovaa.

Kanatortilloja koulun keittiössä. Uskaltaisitko? Olisi sentään se kuuluisa yksi lämmin ruoka. Mutta. Siellä se perkeleen paniikkikohtaus vaanii. Ahdistaa! Nyt ahdistaa! Juokse kadulle. Äkkiä!

Sulla ei ole ketään. Ei mitään. Ei paikkaa minne mennä. Mieti siinä sitten vielä muijan kertolaskuyhtälöitä. Voi vittu tätä paskaa. Loputonta paskaa päivästä toiseen. Selviytymistä. Älä vaan valita!

Kato, kuka tuolla menee? Vanha ja väsynyt. Nöyräksi hakattu. Kulahtanut salkku kainalossa. Räkää suunpielessä. Lääkityksestä johtuen varmaan. Se pysähtyy sossun ovelle. Kokoaa itsensä. Siitä pystyy hetken näkemään häivähdyksen, jostain kauan sitten kadonneesta. Vain hetken. Kuin linnun siiven iskun. Sadepisaran samettisen helähdyksen asfalttia vasten. Sitten sen silmiin palaa jo sama tyhjä, imbesilli katse. Äippähän se siellä.

Lähdet pois. Et kestä paskalätinää. Valetta. Suloista

huumehöyryistä valetta. Tyhjä lupausta. Paremmasta, jota ei tule ja jota ei ole. Nielet kyyneleitä ja kiroat. Sillä edessäsi kävelee pieni tyttö. Käsi luottavaisena äidin kädessä. Äidin rakastama. Isän siunaama. Elämä turvallisena edessä.

Tyttö on puhdas ja pesty. He nauravat yhdessä keskellä katua. Äiti halua äkisti tyttöä. Kuulet tuulen tuomana rakkauden sanoja. Oikeita. Rehellisiä. Vailla vilppiä. Pyyteettömiä. Kateus iskee tikarina. Perkeleen lujasti suoraan sieluusi. Haluat vain potkia. Satuttaa jotakin. Kaikki on väärin. Sinua kohtaan.

Hetken päästä. Näet tytön nousevan isän takapenkille. Isän silmistä paistaa ylpeys. Hyväksyntä. Tyttö katsoo ikkunasta suoraan sinuun. Herkullinen tuplajuusto kädessään. Voit tuntea sen tuoksun. Samassa hän hymyilee. Sinulle. Ja heilauttaa kättään. Söpösti. Luottavaisena. Niin kuin nyt tuollainen voi.

Tuijotat hymyttömänä. Vain hetken. Ja käännät katseesi pois. Ettei sinuun satu. Liikaa. Liian pienenä.

Missä ne ovat? Ne sinun lapsuuden kultaniityt. Turvallisen lapsuuden. Piilossa jossakin syvällä. Niin syvällä, pimeän pohjassa, että et enää löydä niitä.

Haistat alarappuun äipän kaverit. Sä hiivit hiljaa kotiin. Jokainen aisti valppaana. Huokaat. Sinne meni taas sossun rahat. Kuola valuu suustasi, kun nukahdat juustohampparin kuva silmissäsi. Äkkiä heräät muistaen. Lukko! Se on sinun turvasi. Ovi, jonka saa lukkoon. Lukko, joka antaa hetken rauhan.

Kirjoittaja on 13-vuotias

Turvallisuus on ehjien seinien sisällä

Poika ja vaari olivat leikkineet koko päivän metsässä. Heillä oli ollut hurjan hauskaa, mutta kaikki hyvä loppuu aikanaan, ja pian molempien oli aika lähteä kotiin.

“Ei minulla ole kotia”, poika sanoi vienosti hymyillen.

Vaari hämmentyi pojan sanoista. “Vai sillä lailla. Mitäköhän tarkoitat?”

Mietтелиäs hiljaisuus.

“Tiedätkö, kun minulla on sellainen tiilitalo.” Poika aseteli sanansa rauhallisesti, niin että tyhmempikin ymmärtäisi niiden merkityksen. Sitten hän taas hymyili, ja jatkoi: “Mutta joku on tullut hiljaa poistamaan niitä tiiliä. Joku varastaa minun tiileni!”

Pikkuhiljaa poika ei ollut enää ollenkaan niin rauhallinen.

“Ja kun niitä katoaa, seinissä on reikiä. Ja sitten siellä talossa sataa ja tuulee ja on kylmä ja pelottaa. Ja minä istun siinä lattialla ihan yksin. Laitan kädet korville, mutta tuuli tarttuu paitani helmaan ja vetää sitä mukanaan. Istun helmani päälle, olen aivan hiljaa kyyryssä, mutta silloin sade tulee ja kastelee hiukseni. Otan paitani pois ja kuivaan hiukset, mutta sitten pakkanen tunkeutuu iholleni. Eikä se lähde millään pois. Ja vaikka lopulta aurinko tulee ja paistaa taas, on talo edelleen ihan rikkinäinen. Ja sen rikkinäisen talon sisällä istuu poika, joka kuulee tuulen ulvonnan korvissaan, tuntee pakkasen ihollaan, ja on ihan yksin.”

Vaarin sydäntä kylmäsi. Hän oli sanomassa jotain, mutta sitten poika jatkoi: “Ajan kanssa opettelin käyttämään teippiä. Teippasin seinien kolot umpeen, ja maalasin juuri oikealla maalilla päälle. Oletko huomannut mitään? Minä vähän luulen, että et ole, koska arvaa mitä! Minä olen aika hyvä

siinä. Yleensä ihmiset vain kävelevät talon ohi. Onpa sievä talo, ne sanovat. Katso noita kukkasia! Mutta minä tiedän, ettei se ole kaunis tai ainakaan ehjä talo. Siis sellainen, joka pitäisi tuulen ja sateet poissa, myös silloin, kun on vähän myrskyinen sää.”

Pojassa ei näkynyt taistelun merkkejä. Hän ei ollut vihainen, hän ei ollut surullinen, ei tosin iloinenkaan. Hän vain oli. Mutta ehkä juuri tuo, vaari tuumi, oli se suurin taistelun merkki – että oli vaan.

Lempeästi vaari viittasi pojan istumaan viereensä. Siinä nuo kaksi istuivat, hiljaisuutta kuunnellen, elämää mietiskellen.

“Sitten kun tuuli seuraavan kerran ujeltaa korvissasi, voit lähteä minun matkaani”, vaari sanoi. “Ei minulla ole taloa, mutta telttä löytyy. Ja joskus se voi olla jopa parempi kuin talo: siellä on juuri sopivasti tilaa meille kahdelle, mutta ei kenellekään muulle. Ja sitä voi siirtää ihan minne mieli. Miltä tämä kuulostaisi?”

Rehellisesti sanottuna poika ajatteli, ettei hän tarvinnut apua, että hän osaisi korjata vanhan talon itse. Mutta kun hän lopulta löysi itsensä istumasta hämärän polun varresta, vaarin kainalosta, hän totesi, että joskus on ihan hyvä olla pieni ja voimaton.

Ja sitten hän itki.

Kirjoittaja on 14-vuotias

Teksti sijoittui toiseksi kirjoituskilpailussa

Hyvin ja huonosti

Astuin sisään asuntooni, jossa lempeä ruuan tuoksu leijaili sieraimiini. Äitini viimeisteli aterian ja vilkaisi ystävällisesti minuun. Hänen hymynsä hyytyi huomattuaan vetiset silmäni. “Mikä on kulta?”, äiti kysyi lähestyessään minua.

Pyyhin kyyneleeni silmäkulmastani ja änkytin vastauksen: “Terillä on hirveät vanhemmat.”

Äitini vakavoitui ja kaappasi minut halaukseen.

“Mitä on tapahtunut?”, hän tiedusteli hiljaisella äänellä.

Nyyhkin äitini olkapäähän.

“Terin vanhemmat... Terin vanhemmat – he huutavat ja ovat epäreiluja häntä kohtaan. He ovat useasti humalassa ja kieltävät Terin vapauden, eivätkä anna hänen viettää kavereidensa kanssa aikaa. Kun saatoin Terin äsken kotiinsa, kuulin miten hänelle huudettiin. Se oli vain pieni lenkki, eikä siitä sovi huutaa.”

Äiti vapautti minut halauksesta ja tarttui olkapäistäni: “Tietääkö siitä kukaan?”

Annoin hänelle kielteisen vastauksen.

“Tehdään lastensuojeluilmoitus”, hän ehdotti.

Minä nyökkäsin.

Katkelmä tekstistä, jonka ovat kirjoittajat ovat 14- ja 15-vuotiaita

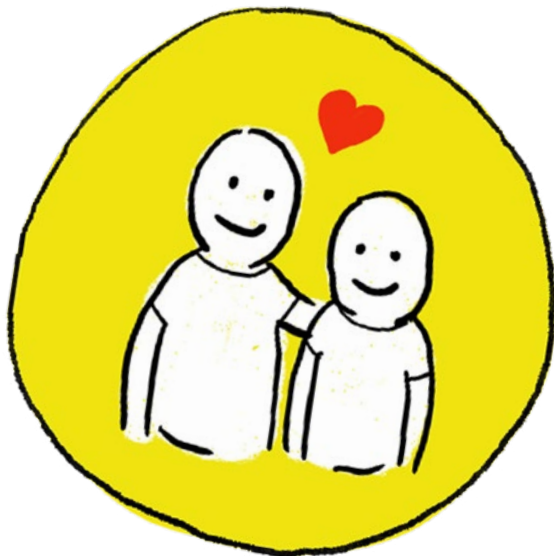

Turvallisuus on...

Rakkautta ja tuttuja,
ja kaikkia niitä juttuja,
joita voi tehdä yhdessä,
ei väliä milloin ja missä.
Se on valon loistetta ikkunasta,
ja aaltojen loisketta rannasta.
Se on mörköjen pelkäämistä suojassa,
peiton alla isosiskon kainalossa.
Se on iloisia ajatuksia,
pikkuveljen puheen pajatuksia,
lintujen laulua Lapinlahdessa,
ja hyvää oloa mahan pohjassa.
Se on silmien sulkemista ilman kauhua,
sateenropinaa, eikä tykkien pauhua.
Se on rakkaita ystäviä,
luotettavia ja pysyviä.
Se on mahtavia tuttuja,
ja kaikkia noita juttuja.
Sitä on turvallisuus.

Kirjoittaja on 14-vuotias

Turvallisuus on mielestäni...

sitä, että läheiset kysyvät joskus "onko kaikki hyvin?" tai "miten menee?"

sitä, että käyttää kypärää.

sitä, että kaupassa joku sanoo

"sinulla on kengän nauhat auki, kulje varovasti".

sitä, että ei kävele pimeällä yksin.

sitä, että kun olet esim. menossa esiintymään ja toinen sanoo "tsemppiä!"

sitä, että jos on joku hätä niin lähellä olevat auttavat, vaikka eivät tuntisi.

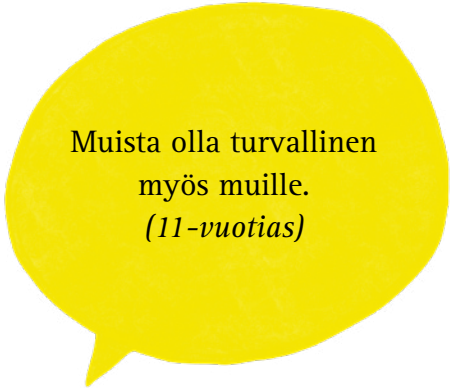
sitä, että jos itkettää tai on paha mieli, niin ystävät tulevat ja yrittävät naurattaa, tai jos pelottaa, niin ystävät auttavat siinäkin.

Eli

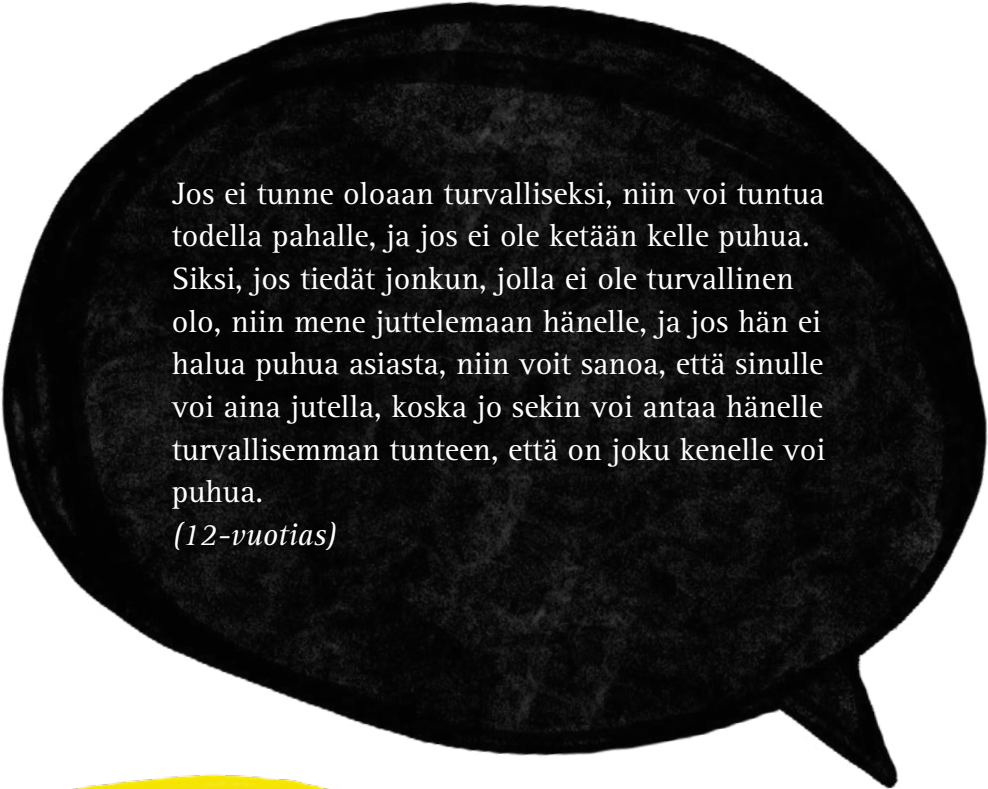
turvallisuus on suurimmaksi osaksi ystävien tukea tai apua.

Kirjoittaja on 11-vuotias

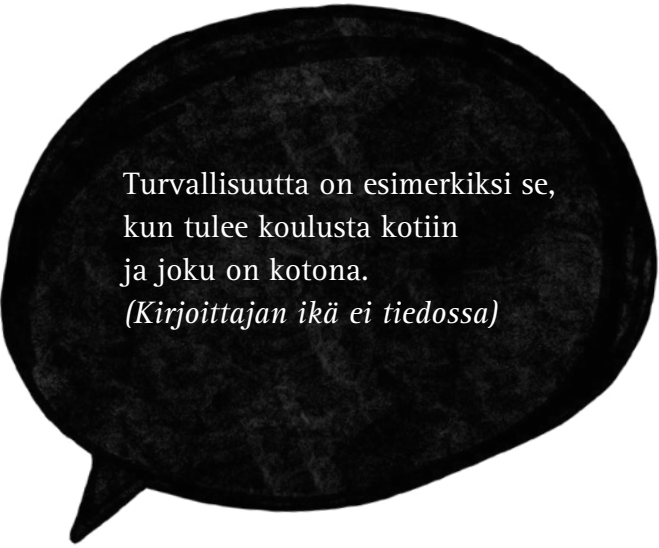

Muista olla turvallinen
myös muille.
(11-vuotias)

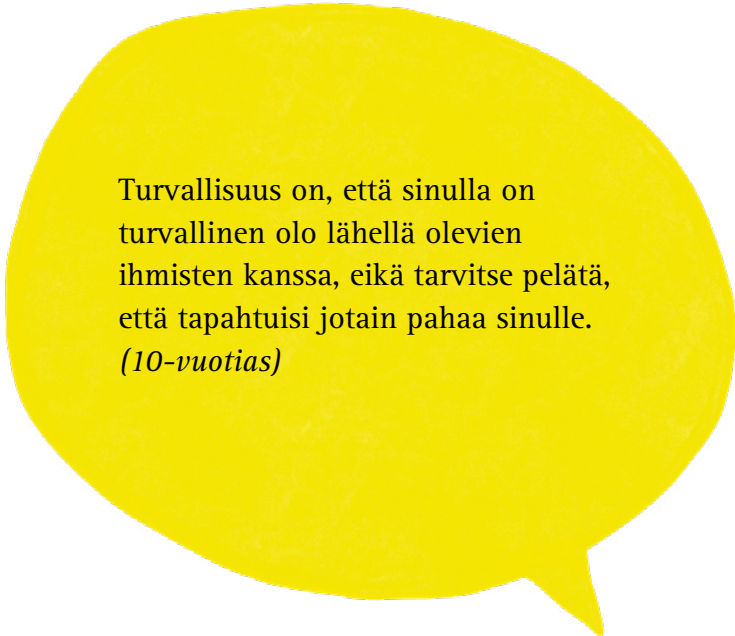

Jos ei tunne oloaan turvalliseksi, niin voi tuntua todella pahalle, ja jos ei ole ketään kelle puhua. Siksi, jos tiedät jonkun, jolla ei ole turvallinen olo, niin mene juttelemaan hänelle, ja jos hän ei halua puhua asiasta, niin voit sanoa, että sinulle voi aina jutella, koska jo sekin voi antaa hänelle turvallisemman tunteen, että on joku kenelle voi puhua.

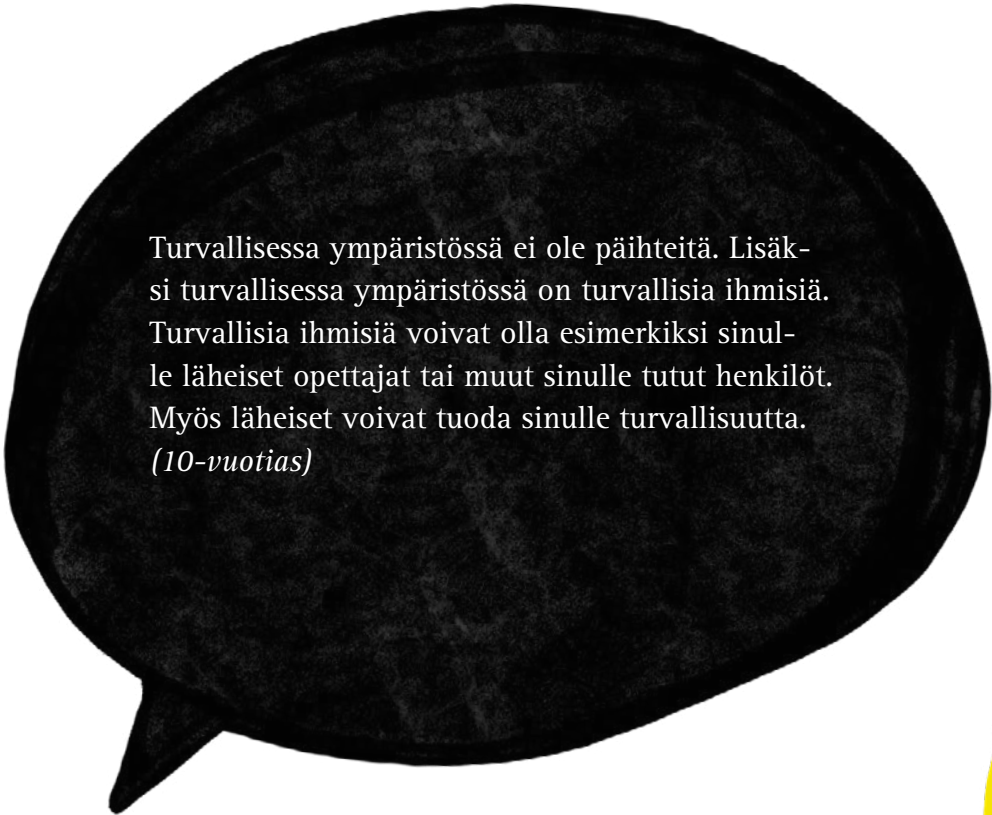
(12-vuotias)

Turvallisuutta on esimerkiksi se, kun tulee koulusta kotiin ja joku on kotona.
(Kirjoittajan ikä ei tiedossa)

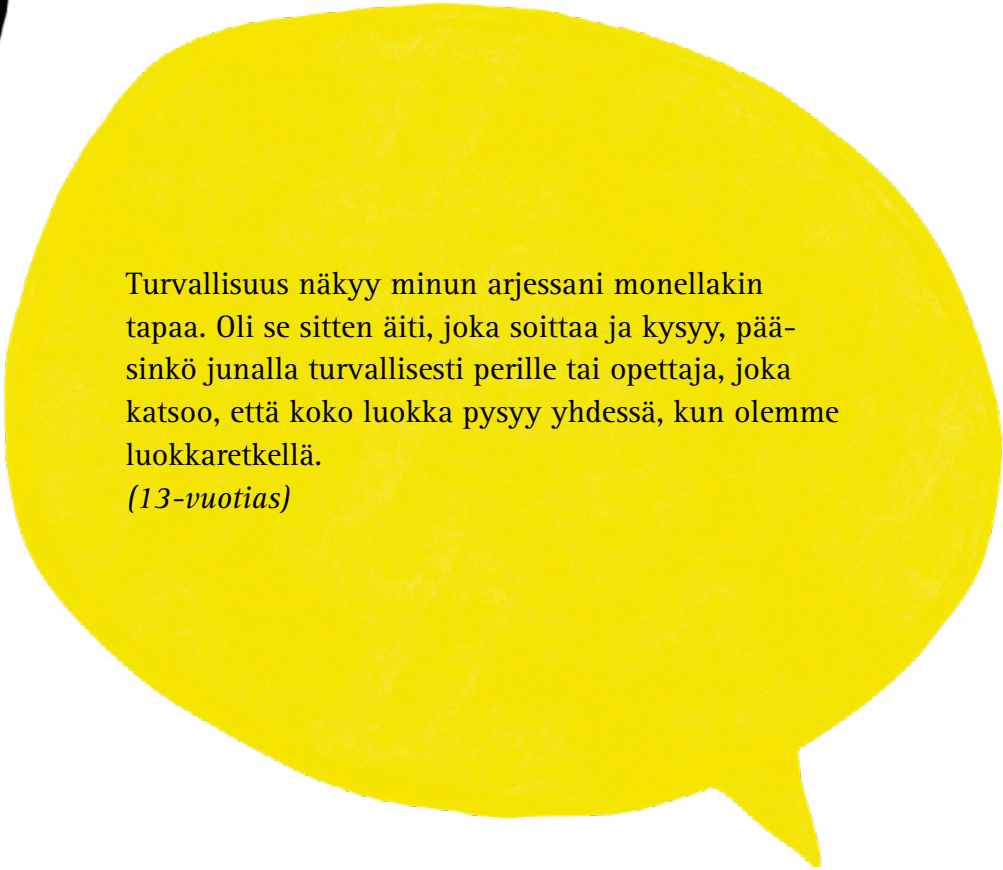

Turvallisuus on, että sinulla on turvallinen olo lähellä olevien ihmisten kanssa, eikä tarvitse pelätä, että tapahtuisi jotain pahaa sinulle.
(10-vuotias)

Turvallisessa ympäristössä ei ole päihteitä. Lisäksi turvallisessa ympäristössä on turvallisia ihmisiä. Turvallisia ihmisiä voivat olla esimerkiksi sinulle läheiset opettajat tai muut sinulle tutut henkilöt. Myös läheiset voivat tuoda sinulle turvallisuutta.

(10-vuotias)

Turvallisuus näkyy minun arjessani monellakin tapaa. Oli se sitten äiti, joka soittaa ja kysyy, pääsinkö junalla turvallisesti perille tai opettaja, joka katsoo, että koko luokka pysyy yhdessä, kun olemme luokkaretkellä.

(13-vuotias)

3

Turvallisuus on...
turvallinen paikka

Lasten ja nuorten teksteissä turvallisuus kytkeytyy monesti paikkaan. Koti on kaikkein useimmin se tila, jossa lasten on turvallista olla, mutta myös koulu tai mummola mainitaan tämän tästä turvallisena paikkana. Sadunmuotoisissa kirjoituksissa turvallisuus tuntui löytyvän turvallisesta paikasta.

Lapset ja nuoret tunnistavat kuitenkin myös sen, ettei koulu tai edes koti ole kaikille turvallinen paikka, ja ettei kaikilla ole turvapaikkaa laisinkaan. Ikävä tosiasia on, että moni lapsi elää turvattomassa kodissa ja perhetilanteessa kohdaten uhkaa ja väkivaltaa vailla mahdollisuutta hakeutua suojaan. Tällaisessa kasvuympäristössä lapsi kutistaa itsensä näkymättömäksi, pelkäksi varjoksi itsestään. Kiusaaminen ja kouluväkivalta heikentävät turvallisuutta koulussa ja lapset toivovatkin opettajien huolehtivan siitä, että kiusaaminen saadaan loppumaan.

Maailmassa on YK:n pakolaisjärjestön mukaan vuonna 2022 enemmän pakolaisia kuin koskaan, yli sata miljoonaa. Vuonna 2021 maailman pakolaisista 41 % oli alle 18-vuotiaita.

Erityisesti Ukrainassa käytävä sota on ollut lasten mielissä kirjoitusten ajankohtana ja saanut kirjoittajat pohtimaan, miltä tuntuu, kun on lähdettävä omasta kodistaan ja koti-maastaan. Moni mainitsee Suomen maana, jossa on turvallista elää, ja kuvaa niitä seikkoja, jotka tekevät Suomesta turvallisen asuinpaikan.

Lasten kirjoitukset tarjoavat keinoja myös siihen, kuinka itse kukin voi rakentaa itselleen turvapaikan. Kun ympärillä on turvatonta, turvapaikka voi löytyä myös oman mielen sisältä, kirjojen maailmasta tai musiikin siivittämänä. Lopulta on kuitenkin jokaisen lapsen ympärillä elävän aikuisen – vanhemman, isovanhemman, kummin, opettajan tai varhaiskasvatuksen henkilökunnan, neuvolan hoitajan tai naapurin – tehtävä huomata, havainnoida ja puuttua tilanteisiin, joissa lapselta puuttuu turvallinen paikka.

Turvallisuus on oma koti

Oma koti tuo turvaa osalle ihmisistä ja myös lemmikit. Joissain kodeissa on varashälyttimet, että jos joku tulee yöllä kotiin, niin se automaattisesti tunnistaa sen tai jos rikkoo ikkunan se alkaa piippaamaan. Lemmikit tuovat paljon turvaa. Jos sinua pelottaa, voit silittää teidän lemmikkiänne. Rakkaat pehmolelutkin voivat tuoda turvallisuutta. Ystävätkin tuovat turvaa ja vanhemmat. Vanhemmat ovat sinulle rakkaita. Luulen itse, että kukaan ei vihaa vanhempiaan.

Lukotkin tuovat turvaa joillekin, koska sinua voi pelottaa, jos joku tulee, niin voit sulkeutua taloon. Aidat ovat hyviä, koska ne peittävät oman talon näkyvyyttä. Meidän kotipihallamme ei ole aitoja. Tosi monen pihalla on aidat. Aitoja on erilaisia, on kupariaitoja, pensasaitoja ja metalliaitoja.

(...) Onneksi minulla ja monella on koti. Saamme olla onnellisia, koska meillä on turvaa ja oma koti. Jotkut ovat joutuneet luopumaan kodistaan sodan takia, mutta heille on tarjottu kotia ja suojaa, esimerkiksi muille maailmoille.

Kirjoittaja on 10-vuotias

Trygghet är...

Trygghet är då du känner dig bekväm med/runt något eller någon. Jag känner mig bekväm i min säng. De varma tyger som lindar sig kring mig och kudden som är sval varje kväll. Jag finner inte obehag i skrämmande historier, tvärtom. Jag älskar dem. Hur de ger mig gåshud och får mig att stanna uppe hela natten. Hur de stannar inne i mitt minne, inom räckhåll. När som helst kan de komma upp från ingenstans och skrämma mig, när jag minst förväntar det. När de inte lyckas skrämma upp mig tillräckligt känner jag mig trygg inne i min garderob, omringad av mörker, framför min spegel. Jag gillar att skrämma mig själv. Varje gång jag öppnar min garderob möts jag av av min spegelbild. Så lik mig men ändå kan olikheter finnas.

Vi har flyttat. Flyttat till en ny stad, ett nytt hus, ändå inte till ett nytt land. Tryggheten tar väl sin tid. Då man vant sig flyttar tryggheten med en. Sängen är väl annorlunda. Den tillfälliga kudden är så tunn att jag lika bra skulle kunna lämna bort den. Lakanen som jag finner bekväma ligger nerpackade i en flyttkartong i källaren. Sängen är en madrass. Den saknar, hur ska jag säga det, sitt skelett, pricken på iet. Det som gör en säng till en säng.

Den enda likheten jag kan finna i de två husen är garderoben. Placerad framför sängen. De mörka dörrarna gjorda av gran, handtaget simpelt av metall. Ljuset som kommer in genom fönstret når inte ända till garderoben. Den ligger i skuggorna. Jag vänder och vrider mig i sängen. Jag försöker finna den där känslan, känslan som tillåter en att somna. Jag är säker på att jag legat i sängen, sömlös, i nästan en halv timme. Klockan går mig på nerverna och jag är säker

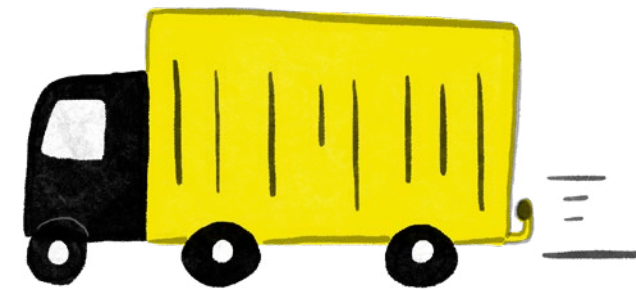
på att jag kommer att drivas till vansinne om jag inte stiger upp eller somnar snart.

Spegeln. Spegeln i garderoben tänker jag. Jag lyfter bort den stickade filten och låter mina bara fötter vänja sig vid det kalla golvet. Jag tar några steg och hör hur det gamla golvet knarrar. Min hand tar tag i handtaget och trycker ner det. Dörren öppnas och jag möts av en massa flyttkartonger. Mina kläder. Bland kartongerna och de få upphängda kläderna ser jag en siluett. Mig själv.

Gåshud sprids över mina bara armar och ben. Jag fnissar till och stänger dörren. Ett glas vatten innan sängen tycker jag. Jag går mot badrummet. Mitt egna badrum. Lampan blinkar till och skiner upp badrummet i en gul färg. Huset är inte i det bästa skicket om man får säga så. Jag fyller ett glas med vatten från kranen och dricker det. Vattnet smakar sött, kallt men ändå lite smutsigt. Jag tar ögonkontakt med min spegelbild. Jag får panik. Jag låser dörren och ett skrik vill rymma ut från mig. Jag kommer ihåg. Pappa har inte ännu hunnit sätta upp spegeln i garderoben. Tryggheten jag trott stått bakom hörnet är som bortblåst. Vad ska jag ta mig till?

Kirjoittaja on 12-vuotias

Teksti sijoittui kolmanneksi kirjoituskilpailussa

Lähtö

Olin eilen ulkona. Tunsin itseni turvattomaksi tässä ympäristössä. Ainoa paikka, jossa tunnen itseni turvalliseksi, on kotini. Täällä on satoja ihmeolentoja. Varmaan huomaat, miksi tunnen itseni epäturvalliseksi. Täällä suurin osa olennoista on lohikäärmeitä. Mutta tänään aion lähteä täältä kaupungista. "PS. TÄMÄ KAUPUNKI ON RADIOAKTIIVISISSA KRAATERISSA."

LÄHTÖ...

Olin lähdössä ja huomasin, että tämän kaupungin ympärillä oli paljon vahtitorneja. Mietin vain, että tämä kaupunki on niin kuin vankila.

Mutta onneksi minulla on lemmikkilohikäärme. Hoksasin että se oli vasta kämmenen kokoinen. Mutta kävin kaikki kaapit läpi, ja viimeisestä kaapista löysin ikääntymisen juoman. Annoin sitä lemmikkilohikäärmeelleni, ja se kasvoi paljon isommaksi. Sitten katto meni rikki koska lohikäärmeeni kasvoi todella isoksi.

Lamput vahtitorneissa osoittivat noin viiden sekunnin päästä suoraan kattoomme. Tiesin, että on aika lähteä tästä kamalasta pölykuopasta. Pukeuduin nopeasti outoihin vaatteisiin ja menin sitten kauppaan juosten ostamaan lohikäärmesatulan ja varusteet. Ostin myös itselleni suojaavia varusteita pahan varalta. Olin juuri lähdössä lentoon lohikäärmeeni kanssa, kun samassa huomasin, että talooni oli tulossa monta poliisiautoa. Tiesin, että ne olivat tulossa juuri minun talooni, koska kaikissa taloissa tässä kuopassa on rekisterikilvet. Aina kun joku on tehnyt jotain paha, poliisit tulevat ja huutavat rekisterinumerosi. Paha täällä kaupungissa on ehkä vaikeinta tässä maailmassa.

Mutta olin lähdössä kotoani lohikäärmeeni kanssa katon kautta, kun poliisit olivat ovella, kiiruhdin heti lohikäärmeeni selkään. Lensin sen kanssa niin nopeasti, että poliisit eivät edes nähneet meitä. Katsoin alas ja näin poliiseja siellä. Onneksi pääsin turvallisesti rauhalliseen paikkaan.

Asun nykyään Hailuodossa. Täällä on paljon ruokaa ja kaikkea mitä tarvitsee. Varmaan huomaat, mitä turvallisuus on tekstin avulla.

Kirjoittaja on 10-vuotias

Metsänhaltijan koti

Mielestäni koti on turvallinen paikka, ja siellä minä makaan lämpimällä, pehmeällä sammalsängyllä lukemassa kirjaani. Olen metsänhaltija. Nimeni on Elea ja olen 12-vuotias. Nyt olen lähtemässä kouluun, on perjantai, vanhempani ovat jo lähteneet töihin. Minä nousen sängystäni, hoidan aamupuuhani ja lähdän, mutta juuri kun olen lähtemässä, kuulen ihmeellisiä ääniä ja säikähdän. Tunnen turvattoman olon. Jähmetyn paikalleni. Odotan. Äänet vain jatkuvat ja tunnen kuinka ne lähestyvät minua. Sitten juoksen ulos. Ulkona ääniä ei enää kuulu ja henkäisen helpotuksesta. Mietin, mikä se olisi voinut olla. Koulun pihalla selitän sen kaverilleni Iidalle. Iida sanoo, että kuulen vain omiani. Paras ystävä tuo minulle aina turvaa, mutta mietin, että en minä voinut kuulla vain omiani!

Kirjoittaja on 10-vuotias

Turvallisuus on kirjan sivuilla

Koulun kellot soivat, kaikki alkoivat nousta ja pakata kamojaan.

En pitänyt kiirettä. Miksi pitäisin? Päältäni vain rynnättäisiin. Tein rauhassa vielä yhden biologian kertaustehtävän. Pakkasin tavarani ja lähdin kävelemään ovea päin. Kiipesin pari askelmaa ylös pääkäytävälle ja näin, kun kaverini kävelivät ulos koulun ovista nauraen ja sopien jotain tapaamista. Minulle ei ollut kerrottu, kuten aina.

Puin ulkovaatteeni päälle, laitoin musiikkia soimaan ja kävelin ulos koulun isoista puuvista. Pian olisi kevät. Kotiin päästyäni heitin repun sängylleni ja kävin hakemassa välipalaa keittiöstä. Äiti ja isä riitelivät, taas. Ja sisarukseni roikkuvat minussa kiusaten ja vaatien leikkimään. Halusin vain olla yksin. Sanoin tekeväni läksyt ja sulkeuduin huoneeseeni.

Ei minulla edes ollut läksyjä. En vain halunnut puhua. En halunnut olla pilkattavana, kiusattavana, arvioitavana. Halusin vain olla.

Istuin sängylleni ja otin kirjani piilosta. Miksi se oli piilossa? Minulle sanottiin, ellen lukisi ensi viikon kokeisiin, ellen keskittyisi kouluun, ellen alkaisi sosialisoida enemmän, se otettaisiin pois minulta.

En vaan jaksanut. Avasin kirjani ja aloin lukea. Hävisin jo muutamassa minuutissa kirjan maailmaan. Unohdin kaiken. Kaikki murheeni, ongelmani ja epäonnistumiseni olivat poissa. Oli vain minä ja kirja. Minä ja joku, joka ymmärsi.

Joku lähestyi huonettani. Tunnistin isäni askeleet. Piilotin äkkiä kirjani ja syöksyin työpöytäni ääreen. Esitin opiskelevani jotain lintuja tai mitä nyt olivatkaan. He eivät saisi viedä

turvaani, omaa universumiani, iloani. Kun isä oli mennyt keittiöön, kiipesin takaisin sängylleni ja aloin lukea. Olin jo minuutin jälkeen taas uppoutunut kirjaani.

Kaikki muu hävisi. Jopa vanhempieni huudot olivat poissa.

Kirjoittaja on 13-vuotias

Trygghet är...?

Det är olikt i vissa situationer och ibland vet man inte ens varför man känner sig otrygg, det är ibland bara en liten känsla man får när man ska vara lite varsam. Det finns massa ställen jag känner mig trygg på men där jag känner mig tryggast är hemma, hemmet för mig är ett ställe där jag kan visa vem jag verkligen är. Och då menar jag inte att jag är en annan person på andra ställen utan att i hemmet är jag den bästa versionen av mig själv. Det finns också andra ställen där jag känner mig trygg t.ex. skolan, biblioteket, närmaste matbutik osv, men vissa gånger händer det att jag också kanske känner mig otrygg i dom här platserna.

T.ex. om jag dagen innan tittade på en film där det fanns en skolskjutning inblandad blir min trygghet lite triggad, men såklart far jag ju inte till skolan vettskrämd utan att jag har den där lilla tanken bakom hjärnan som säger att jag ska vara varsam.

Kirjoittaja on 16-vuotias

Turvallisuus on...

Usein turvallisuus liitetään konkreettisiin asioihin. Ensimmäinen asia tässä yhteiskunnassa, joka minun pääkoppaani on ujutettu turvallisuutta tuottavana asiana, on ollut koti. Enkä varmasti ole ainoa. On erittäin yleistä olettaa, että koti luo turvaa. Sitä tuovat kodin omat rutiinit, kodin omat asukkaat. Kotona on tuttua ja turvallista, eikö vain?

Asia ei kuitenkaan aina ole näin. Jo pelkästään paikkana kotiin voi liittyä suuriakin traumaattisia kokemuksia, jotka voivat vaikuttaa yksilön päivittäiseen elämään. Oman perheen ja yhteiskunnan paineiden alla on vaikeaa ilmaista sitä, miksi koti ei olekaan se paikka, johon palata turvaa hakiessa. Joillekin se koti, joka nähdään paikkana levähtää, rauhoittua, riisua muita ihmisiä varten pidetty naamio, olla epätäydellinen, voi olla kaikkea muuta. Kotona koetut ihmissuhteet voivat pakottaa peittämään täysin sen aidon minuuden, mitä haluamme ilmaista. Siellä koetut tunteet, haistettut hajut, kuullut äänet voivat aiheuttaa suuria määriä ahdistusta, pelkoa ja muita negatiivisia tunteita.

Mihin saavat paeta kaikki ne henkilöt, joille koti ei olekaan se pakopaikka? Pitäisi normalisoida se, että koti ei ole aina se paikka, jonne on turvallista mennä, vaikka juuri siihen yksilön turvallisuus usein liitetään.

Kirjoittaja on 15-vuotias

KOTI VOI OLLA
IHAN MISSÄ VAAN!

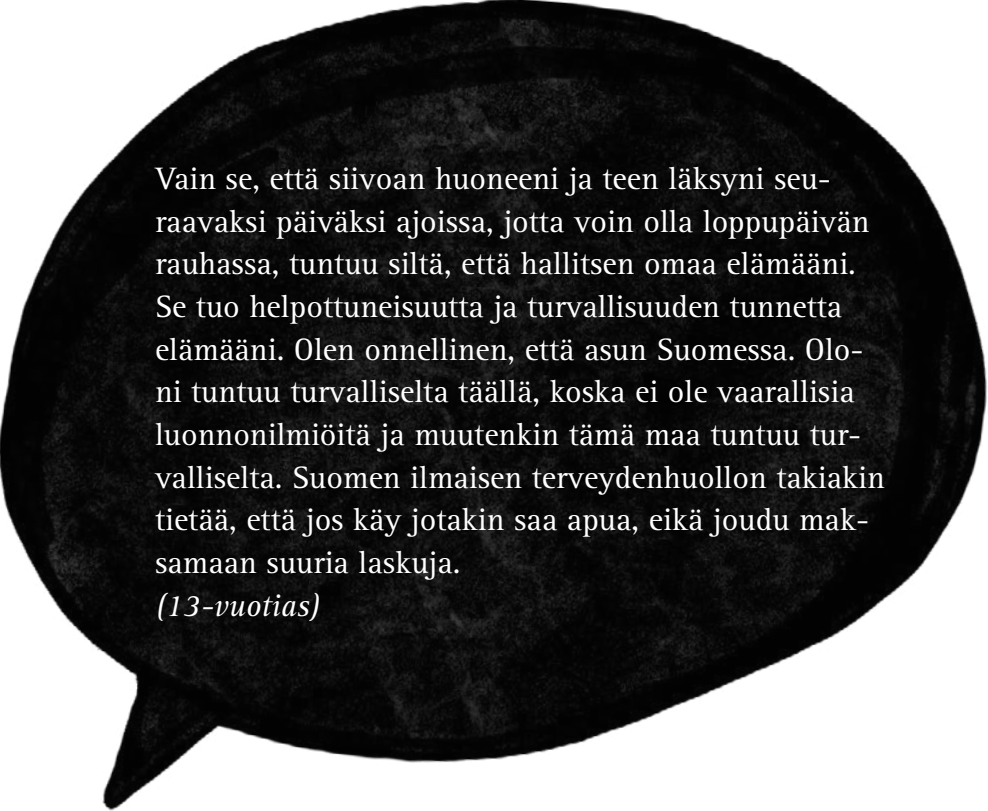

Jokaisella on oikeus tuntea olonsa turvalliseksi kotonaan.
(10-vuotias)

Minun mielestäni turvallisuutta tuo se, että täällä ei ole sotia, en näe nälkää, minulla on koti sekä turvallinen perhe. Täällä myös kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti uskonnosta tai ihonväristä riippumatta. Olen iloinen, että saan asua täällä Suomessa. Turvaa tuo myös kaverit koulussa ja vapaa-ajalla, kun kävelemme tai olemme puistossa hengaamassa.
(12-vuotias)

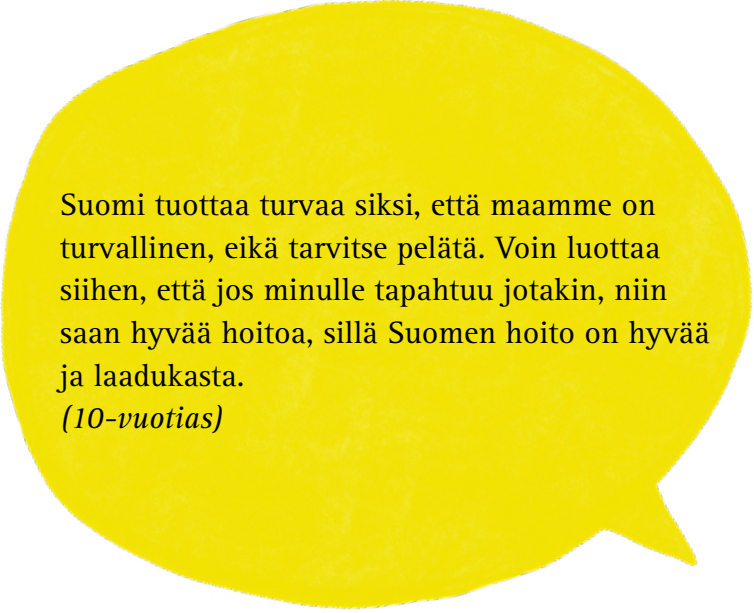
Tällä hetkellä tunnen oloni turvalliseksi, koska olen omassa luokassani kaverieni lähellä. Tämä paikka on minulle tuttu ja sen takia tunnen oloni turvalliseksi. Joissain tilanteissa tunnen oloni todella epämukavaksi ja se johtuu yleensä siitä, että tunnen itseni turvattomaksi. Tunnen oloni herkemmin epämukavaksi, ahdistuneeksi ja/tai turvattomaksi, jos olen tuntemattomassa paikassa ja/tai tilanteessa.
(11-vuotias)

Turvallisia paikkoja ovat esim. koulu, koti, tai ihan vaan joku paikka, jossa on turvallisia ihmisiä. Nyt sodan aikaan Ukrainassa harvat tuntevat oloaan turvalliseksi ja tunnen suurta myötätuntoa heitä kohtaan.
(10-vuotias)

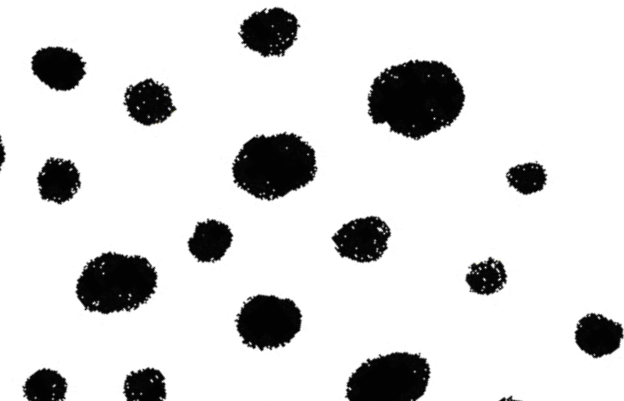
Vain se, että siivoan huoneeni ja teen läksyni seuraavaksi päiväksi ajoissa, jotta voin olla loppupäivän rauhassa, tuntuu siltä, että hallitsen omaa elämäni. Se tuo helpottuneisuutta ja turvallisuuden tunnetta elämäni. Olen onnellinen, että asun Suomessa. Olo- ni tuntuu turvalliselta täällä, koska ei ole vaarallisia luonnonilmiöitä ja muutenkin tämä maa tuntuu turvalliselta. Suomen ilmaisen terveydenhuollon takia- kin tietää, että jos käy jotakin saa apua, eikä joudu mak- samaan suuria laskuja.

(13-vuotias)

Suomi tuottaa turvaa siksi, että maamme on turvallinen, eikä tarvitse pelätä. Voin luottaa siihen, että jos minulle tapahtuu jotakin, niin saan hyvää hoitoa, sillä Suomen hoito on hyvää ja laadukasta.

(10-vuotias)

4

**Turvallisuus on...
joku, joka kuuntelee**

Lapset ja nuoret tunnistavat teksteissään osuvasti, että turvallisuus on myös tunne, joka syntyy, kun saa kertoa oman mielipiteensä ja tulla kuulluksi. Turvallisuus on myös sitä, että tulee hyväksytyksi sellaisena, kuin oikeasti on, ja voi elää ilman pelkoa syrjinnästä. Jokaisella lapsella onkin oikeus sekä yhdenvertaiseen kohteluun että omien näkemysten kertomiseen.

Lapsen turvallisuuden tunne on usein hauras ja vaatii tukemista. Erityistä huomiota onkin kiinnitettävä siihen, että aikuiset kuuntelevat lasta aina kunnioittavasti ja hyväksyen. Eräässä kirjoituksista kuvataan koskettavasti sitä, miten helposti turvallisuuden tunteen saa revityksi rikki vain naurahdamalla väärässä paikassa.

Tärkeä tapa rakentaa turvallisuutta onkin se, että aikuiset kohtaavat lapset ja nuoret aina arvostavasti ja ovat kiinnostuneita näiden kokemuksista ja mielipiteistä. Lapsi, joka kasvaa häntä arvostavassa ympäristössä, rohkenee kertoa turvallisuudelle aikuiselle myös kaltoinkohtelusta tai muista ikävistä kokemuksista.

Osallisuuteen kuuluu myös lapsen oikeus saada tietoa. Oikea tieto ja mahdollisuus kysyä aikuiselta asioista voi lievittää lapsen kokemaa huolta silloinkin, kun vaikkapa sodat tai ilmastokriisi pelottavat. Aikuisen velvollisuus on tarjota tietoa lapsille ikätasoisesti ja ymmärrettävästi. Aikuisella on myös velvollisuus suojella lasta sellaiselta tiedolta, joka voisi vahingoittaa lasta.

Turvallisuus, vain yksi sana miljoonien muiden joukossa

Lapset saavat koko ajan lisää ja lisää tietoa maailman tapahtumista, kuten ilmastonmuutoksesta ja sodista. Lasten ymmärtämisen kyvyt aliarvioidaan jatkuvasti, eikä välttämättä tajuta, kuinka paljon huolia lapset kantavat. Isolle osalle lapsista ja nuorista ei ole keinoa purkaa huoliaan, eihän kaikki uskalla tai halua kertoa vanhemmilleen tai opettajille murheistaan.

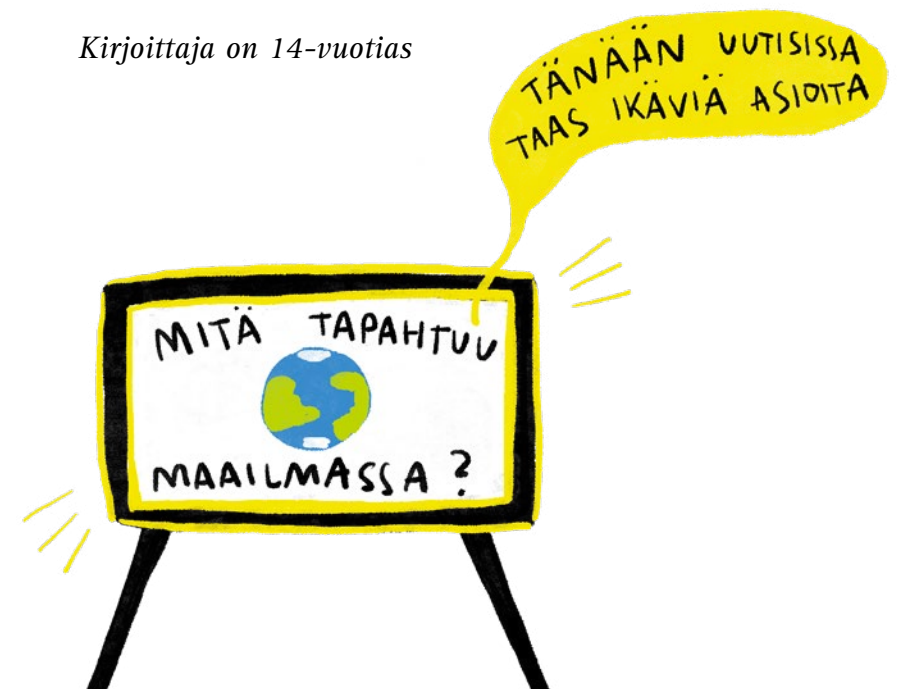
Turvallisuus ei siis tarkoita vain fyysistä turvallisuutta, se tarkoittaa sitä, ettei ihmisen tarvitse jäädä yksin huolensa kanssa. Turvallisuus on sitä, että saa puhua, saa kertoa omat ajatuksensa ja, että saa apua, kun sitä tarvitsee. Jopa lasten keskuudessa voi avun hankinta tai itsensä ilmaiseminen olla outoa, noloa ja siitä saatetaan kiusata. Turvallisuus on sitä, että saa ilmaista itseään, tai vaikka uskontoaan pelkäämättä syrjintää.

Koulussa turvallisuudesta opettaessa puhutaan tapaturmista. Turvallisuus siis supistetaan vain fyysiseen turvallisuuteen. Vanhemmat kertovat vastuullisesta kokkaamisesta tai vaikka turvallisesta veneilystä. Mielestäni turvallisuus on erittäin laaja käsite, eikä sitä pitäisi tiivistää niin suppeaksi.

Tieto ja lähestyttävyyden paraneminen voisivat olla ratkaisu lasten murheiden helpottamiseen. Lapsille pitäisi antaa keinoja uskoutua jollekin turvallisesti kokemalleen aikuiselle siten, ettei heidän täytyisi pelätä, mitä tapahtuu, jos puhuu rehellisesti. Ilman riskiä, että kyseinen henkilö kertoisi ilman lapsen lupaa hänen kokemuksistaan esim. vanhemmille tai koulun henkilökunnalle.

Turvallisuus tarkoittaa varmuutta, tietoa ja hyvinvointia, sekä fyysisesti, sosiaalisesti että henkisesti. Turvallisuus on vapautta.

Kirjoittaja on 14-vuotias

Turvallisuus on mielenrauhaa

Mitä turvallisuus on? Millainen on turvallinen ilmapiiri lapselle? Miltä turvattomuus tuntuu? Millä tavalla sinä saatat tarkoittamattasi luoda turvattoman olon lapselle? Olisiko aika astua lapsen kenkiin ja muuttaa tapojasi?

Seuraavaksi esittelen esimerkin.

Hei, olen 10-vuotias, ja istun ensimmäistä kertaa yhteiskuntaopin tunnilla. Olen todella innoissani. Olen odottanut jo pitkään yhteiskuntaopin alkua.

“Otetaan pieni harjoitus. Mitä muutoksia yhteiskuntaan tulisi teistä tehdä?”, kysyi opettaja.

Viittasin heti, ja sain ensimmäisenä puheenvuoron: “Ruoan pitäisi olla ilmaista!”

Opettajan suusta kuului kunnon hörähdys. “Se ei ole ihan noin helppoa”, hän jatkoi heti perään.

Kellon viisarit tuntuivat pysähtyneet. Nauroiko opettaja minulle? Oliko mielipiteeni jotenkin väärä? Ajatteleeko hän nyt minun olevan tyhmä? Tulenko olemaan seuraavan päivän puheenaihe opettajanhuoneessa? Pala kakkua ja kupillinen kahvia suuhun tyhmän mielipiteeni rinnalla.

Heiluttelin jalkojani ja napsuttelin pöytää. Rintani tuntui kohoavan alasimen painoiseksi. Oli pakko tehdä lupaus itselleni. Lupaus, jolla välttää tämä hengitystä salpaava tunne, joka tuntui siltä kuin joku olisi sytyttänyt tulen suoraan sydämeeni. En enää koskaan ilmaise mielipidettäni ja aseta itseäni muiden tuomittavaksi.

Tunsiko lapsi äskeisessä tilanteessa olonsa turvalliseksi, vai loiko opettaja tilanteesta turvattoman lapselle? Kokeeko lapsi mielipiteen ilmaisun tämän jälkeen turvattomaksi?

Astu lapsen kenkiin ja mieti hetki. Turvattomuus on pelon

laukaisemaa. Laukaisijana esimerkissäni toimi pelko muiden halveksunnasta. Mielipiteen ilmaisu on äärimmäisen tärkeää, ja se kuuluu ylimpiin arvoihini. Tiedän kuitenkin liian monta tapausta, jossa lapsi on kokenut mielipiteen ilmaisusta olonsa turvattomaksi. Tämän seurauksena lapselle on jäänyt pelko jakaa ajatuksiaan.

Ilman mielipiteitä ei yhteiskunta kehity. Tarvitsemme monta näkökulmaa eri taustaisilta ja arvomaailmaltaan erilaisilta ihmisiltä, jotta voimme tehdä parhaat päätökset ottaen enemmistön edun huomioon. Jokaisen näkemyksiä tulee kuunnella, eikä ketään saa tuomita rakentavasta mielipiteestä.

Turvallisuus on sitä, että voit rauhoittua, eikä sinun tarvitse koko ajan tarkkailla olkasi yli. Lapsi voi kokea turvattomuutta kotona, koulussa, kaverilla, treeneissä tai oikeastaan missä tahansa. Turvattomuutta voi tuntea muustakin kuin mielipiteen ilmaisusta. Se voi olla vaikkapa pelko tai kokemus fyysisestä tai psyykkisestä pahoinpitelystä.

Aikuiset ottakaa pari vinkkiä. Älkää tuomitko, loukatko tai satuttako lapsia. Kuunnelkaa meitä, ja älkää pitäkö ajatuksiamme tyhminä tai turhina. Näin koemme turvan ja alamme luottamaan teihin enemmän. Jokainen lapsi ja aikuinenkin tuntee välillä olonsa turvattomaksi, mutta tämän tunteen vähentäminen on tärkeää lapsen hyvinvoinnille ja terveydelle. Traumot voivat tuoda pitkäksi aikaa pahoja arkeenkin vaikuttavia arpia.

Jokaisella lapsella on oikeus kokea turvaa. Älkää viekö tätä meiltä pois, kiitos.

Kirjoittaja on 12-vuotias

Turvallisuutta koulussa

”Mitä turvallisuus on?”, kysyi ope.

Viittasin, mutta myös moni muu.

”Onni”, sanoi ope.

”Turvallisuus on sitä, että ei satu, kaikilla on mukavaa ja vähän sitä, että auttaa.”

”Hyvin selitetty, Onni!”

Seuraavaksi ope kysyi: ”Miten turvallisuus näkyy arjessasi ja elämässäsi?”

Viittasin, mutta turhaan.

”Aada”, ope sanoi.

”Se näkyy siinä, kun katson pelottavaa elokuvaa ja käperryn äidin kainaloon tai herään painajaisesta ja huomaan, että olen turvassa.”

”Kyllä. Seuraava kysymys on: Mistä tulee turvallinen olo ja milloin?”

Viittasin.

Ope sanoi: ”Elli”.

Vastasin: ”Tulee turvallinen olo, kun makaan äidin tai isin vieressä illalla.”

”Hyvä. Seuraava kysymys on: Missä koet olosi turvattomaksi ja milloin?”

Viittasin.

Elmeri sai puheenvuoron: ”Koen oloni turvattomaksi tulipalon keskellä aina.”

”Selvä. Seuraava kysymys on: Missä turvallisuutta saisi

olla enemmän? Anni”, sanoi opettaja.

En ehtinyt edes viittaamaan!

”Liikenteessä”, vastasi Anni.

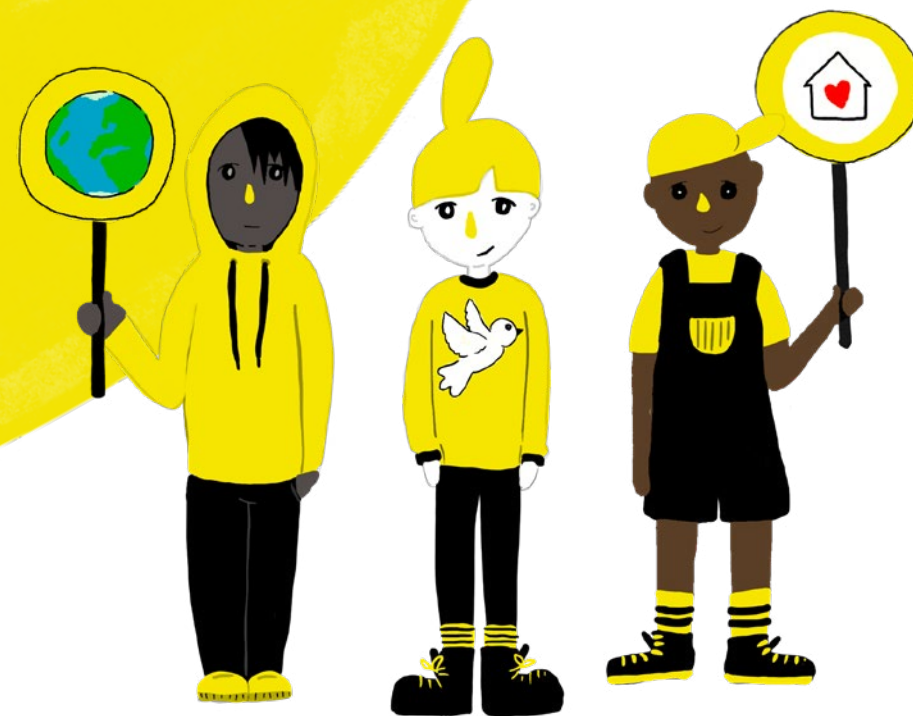
”Kyllä. Viimeinen kysymys on, miten turvallisuutta voisi vahvistaa ja miten siihen voisi vaikuttaa?”

Viittasin.

Saara sai puheenvuoron. ”Sitä voisi vahvistaa, jos liikennevaloja lisättäisiin ja siihen voisi vaikuttaa lopettamalla sodat.”

”Kyllä.”

Kirjoittaja on 9-vuotias

Turvallisuus on tärkeää

Turvallisuus pitäisi olla jokaiselle lapselle ja nuorelle oikeus. Meilläkin kotona saa sanoa ja pitääkin sanoa, jos tuntee olonsa turvattomaksi. Jos ei uskalla sanoa kotona, että tuntee olonsa turvattomaksi siitä voi puhua myös opettajan kanssa. Kaveruus ovat hyvä tapa tukea muita ihmisiä, joilla on yksinäinen olo tai kaverin puute.

Apuu-chat on lapsille ja nuorille tarkoitettu viestintäkeino, jolla voi kysyä apua. Tämän kriisin keskellä lapsilla on ollut vaikeaa, muun muassa etäopetusta on ollut paljon ja se on ollut rankkaa. Turvallisuteen voisi vaikuttaa vaikkapa vain hymyilemällä, kun joku tulee vastaan käytävällä tai kadulla. Minulle tulee turvallinen olo ihan vain siitä, että minulla on ihana perhe ja kaikki tukevat minua perheessäni.

Tämä maapallo on turvallinen paikka (tai ainakin pitäisi olla). Kaikilla lapsilla pitäisi olla turvallinen olo.

Tekstin on kirjoittanut kaksi 9-vuotiasta

Turvallisuus on...

Nyt kun turvallisuutta tässä pohdiskelen, tunnen vahvasti sen, että minulle tuottavat turvaa myös henkiset asiat. Kaikki ne asiat, joita ei voi käsin koskettaa, kaupan kassalta havitella tai olettaa siirtyvän sukupolvelta toiselle.

Tietysti minulla on perhe, oma huone, lempivaatteet. Ne eivät kuitenkaan takaa minulle kokoaikaista turvaa. Koen melko vaikeaksi selittää, minkälaista turvallisuuden tunnetta minulle tuottaa esimerkiksi tietoisuus siitä, että pystyn vaikuttamaan siihen, mitä ympärilläni tapahtuu. Janoan päivittäin tietynlaista tietoisuutta ja valtaa. Onhan sanomattakin selvää, että on ihanaa elää maailmassa, jossa ihan perustallaajallakin on vaikutusvaltaa.

Saan voimaa ja turvaa, kun minua kuunnellaan, kun minut ja minun mielipiteeni otetaan tosissaan iästäni riippumatta. Vaikka kaikki eivät sitä tiedostakaan, on varmasti paljon muitakin nuoria ja lapsia, jotka kokevat, että tasa-arvoinen mahdollisuus vaikuttaa ja antaa oma ääni esille, on aivan todella suuri henkisen turvan lähde.

Kunpa me kaikki saisimme vain pysähtyä hetkeen, hengähtää ja olla varmoja siitä, että meitä on kuunneltu, meidät on huomioitu. Kunpa jokainen yksilö saisi tämän mahdollisuuden sekä kodissaan että koko yhteiskunnassa. Ajatus sellaisesta tulevaisuudesta antaa minulle suurta turvaa.

Kirjoittaja on 15-vuotias

Minun mielestäni turvallisuus on sitä, että ei joudu pelkäämään todellisia vaaroja, sitä, että pystyy vaikuttamaan oman arkielämänsä tapahtumiin, ja pystyy elämään ihmisoikeuksien mukaisesti.
(14-vuotias)

Jos joillakin ei ole turvallinen olo, autan kuuntelemalla heitä ja ehdotan heille musiikkia, sillä musiikki yleensä auttaa ihmisiä, jos on ahdistusta ja stressiä.
(11-vuotias)

Naapurissani asuu mukava vanhus nimeltä Mirja ja hänen kissansa Mimu. Ollessani siellä tunnen oloni turvalliseksi. Mirja kysyy mitä kuuluu ja kuuntelee minua. Mimu aina odottaa minua koulun jälkeen heidän ovensa edessä.
(11-vuotias)

Det är också viktigt att få andra att känna sig trygga och genom att få andra att känna sig det blir samhället mycket mer pålitligare och medborgarna känner sig säkrare.
(16-vuotias)

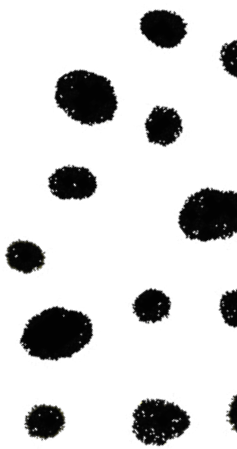

Joillekin turvallisen olon tuo halaaminen, puhuminen tai vaikka pelkkä läheisyys. Omalla kohdallani turvallisen olon tuo perhe ja ystävät ja heille avautuminen.
(12-vuotias)

Turvallisuus minulle on myös tietoa.
(10-vuotias)

Det är också viktigt att få andra att känna sig trygga och genom att få andra att känna sig det blir samhället mycket mer pålitligare och medborgarna känner sig särare.
(16-vuotias)

Turvallisuus on sitä, että voi kertoa vanhemmille ja ystäville asioita, joista haluaa puhua. Turvallisuutta on, kun on hyvä olla perheen ja ystävien kanssa. Turvallisuutta olisi, jos ihmiset olisivat ystävällisiä toisilleen.
(10-vuotias)

5

Turvallisuus on...
sitä, ettei tarvitse
pelätä

Lapsibarometrissa 2020 kysyttiin kuusivuotiailta lapsilta, pelottaako heitä joskus. Vastaajista 82 prosenttia kertoi, että pelottaa. Kuusivuotiaiden kaikkein yleisin pelon aihe oli pimeä – asia, johon aikuisten on helppo vaikuttaa, mutta jonka merkitystä lapselle ei aina ymmärretä.

Pimeän pelko nousi voimakkaasti esille myös Turvallisuus on... -kirjoituskilpailun nuorimpien osallistujien teksteissä. Siihen kytkeytyy usein läheisesti pelko kummituksia ja hirviöitä kohtaan, ja yksi kirjoittajista vinkkaakin ohjaamaan pelkoa omalla mielikuvituksellaan, jonka avulla mörön voi muuttaa kiltiksi ja turvalliseksi. Lapsen mielen voima on mahtava, mutta myös aikuinen voi auttaa taistelussa kummituksia vastaan sytyttämällä yövalon.

Huoli sodasta näkyy erityisesti isompien lasten ja nuorten kirjoituksissa. Lapset osoittavat myös empatiaa sodasta kärsiviä ihmisiä kohtaan. Sodan, niin kuin muidenkin pelkojen käsittelyssä on tärkeää antaa lapsen omille ajatuksille tilaa ja kuunnella heitä. Aikuisen tehtävä on tarjota turvaa myös tilanteissa, joissa pelko voi olla aiheellinen.

Turvaton liikenne näyttäytyy kirjoituksissa merkittävänä pelkojen kohteena. Lapset ovat selvästi pohtineet liikenneturvallisuutta monelta kantilta ja jakavat neuvojaan auliisti. Lapset pelkäävät usein myös humalaisia aikuisia ja riitelyä. Nämä pelon kohteet ovat lähtöisin aikuisista ja aikuiset voivat niihin myös vaikuttaa omalla toiminnallaan ja lapset huomioimalla.

Aikuiset voivat hälventää lasten pelkoja monella tavoin, sekä käymällä niitä yhdessä läpi ja lohduttamalla, että tekemällä konkreettisia ratkaisuja pelkopaikkojen vähentämiseksi. Lasten näkemyksiä valaistuksen tarpeesta ja pelottavista kohdista liikenteessä voitaisiin huomioida esimerkiksi kaupunkisuunnittelussa paljon nykyistä enemmän.

Tärkeintä on kuitenkin ottaa lasten pelot vakavasti ja muistaa, millaista on olla pieni ja pelätä.

Turvallisuus on sitä, kun ei tarvitse pelätä

Turvallisuus on sitä, kun voit olla pelkäämättä, kun voit rauhassa nauraa, nukkua ja käydä kaupassa. Miksi kukaan ei lopeta tätä pelon ja veren maratonia? Miksi ei voida sopia puhumalla? Aikuiset, he yrittävät auttaa, mutta joskus he voisivat kuunnella lapsia, kasvotusten. Silmästä silmään. Maailmassa on joka puolella paha. Ja meidän paha on tässä. Silloin kun pelottaa, kaipaa apua. Ja apu pitää olla nopeasti saatavilla. Kenenkään ei tarvitse kärsiä kotona, tai koulussa, tai täällä. Asialle pitää tehdä jotain!

Kirjoittaja on 12-vuotias

Turvallisuus on...

Turvallinen olo tulee, kun äiti haluaa minua. Turvaton olo tulee, kun olen yksin pimeässä.

Aikuisten turvallisuuteen pystyy vaikuttamaan presidentit, laki ja poliisit. Lasten turvallisuuteen pystyy vaikuttamaan aikuiset.

Olen iloinen, ettei Suomessa ole sotia. Mutta myös surullinen, kun muualla maailmassa on sotia.

Minä en pysty lopettamaan sotia, eikä äiti tai isä pysty. Presidentit pystyvät vaikuttamaan siihen, onko maailmassa sotia.

Äiti voi lisätä minun turvallisuuttani. Onneksi sodasta lähtevillä lapsilla on äiti mukana, niin heilläkin voi olla turvallinen olo.

Kirjoittaja on eskarilainen

EI SOTAA

Turvallisuus on liikennettä

Luku 1. Poika

Olipa kerran poika ja hänen nimensä oli Pate. Hänellä oli ruskea tukka ja vihreät silmät. Hän ei noudattanut liikennesääntöjä. Yhden kerran hän oli menossa kouluun kaverinsa Paavon kanssa. He kävelivät suojatien eteen, ja Paavo sanoi Patelle: "Hei Pate pysähdy!" Pate pysähtyi ja ihmetteli mitä nyt. "Liikennevalot ovat punaiset!", Paavo sanoo. "Ei siitä tarvitse huolehtia. Autojen pitää muutenkin väistää", Pate sanoo.

Luku 2. Ei saa kävellä!

Pate kävelee suojatielle, vaikka valot ovat punaiset. Kaikki autot joutuvat jarruttamaan. Paavo jää katsomaan ystävänsä puuhia ihmeissään ja jää odottamaan, että valot vaihtuvat vihreiksi. Vihdoinkin Paavo pääsee suojatien yli, ja he jatkavat koulumatkaa. Kun he pääsivät koululle, niin Pate oli vähän kiukkuinen Paavolle, että Paavo ei tullut hänen kanssaan, kun valot olivat punaiset. Kun taas Paavo oli ihan tyytyväinen, että hän oli noudattanut liikennesääntöjä.

Luku 3. Koulussa

Kellot soivat, ja he pääsivät sisään kouluun. Ensimmäinen tunti oli matikkaa. Pate oli vähän ajatuksissaan. Koulupäivä oli lyhyt, mutta se tuntui ikuiselta. Kun koulu loppui, niin Pate oli väsynyt. Kun he tulivat saman suojatien kohdalle, niin kuin aina, Pate käveli taas, kun valot olivat punaiset! Mutta sitten tapahtui onnettomuus, auto ajoi suoraan Paten päälle!

Luku 4. Sairaalassa

Pate makasi suojatiellä ihan avuttomana. Vihdoin Paavokin huomasi sen. Paavo kaivoi repustaan puhelimen, ja ensin Paavo soitti Paten vanhemmille, sitten Paten vanhemmat

soittivat ampulanssille ja ampulanssi vei Paten sairaalaan. Patelta oli murtunut käsi. Paten käsi oli tosi kipeä. Lääkäri tarkasteli Paten kättä. Lääkäri sanoi Patelle: "kätesi ei ole murtunut, mutta sinun pitää olla sairaalassa pari päivää".

Luku 5. Pois sairaalasta

Seuraavana päivänä Patella oli kipsi kädessä. Pate ei pystynyt tehdä oikein mitään. Lääkäri oli sanonut Patelle, että huomenna sinä saat ottaa kipsin pois. Pate helpottui, ettei hänen pitänyt pitää kipsiä koko vuotta. Koulun jälkeen Paten äiti otti kipsin pois Paten kädestä ennen nukkumaan menoa. Seuraavana koulupäivänä Pate käveli Paavon kanssa kouluun, kun valot olivat vihreät. Sen pituinen se.

Kirjoittaja on 8-vuotias

Trygghet är...

att få leva utan oro,
att man mår bra,
att ha skydd mot ont,
ro och säkerhet,
då man vågar utforska och pröva nya saker,
att ha vänner och närstående som familjen,
att man kan känna sig säker i sin egen omgivning,
något man skall sträva efter och försöka nå.
Trygghet.

Det kan tolkas på många olika sätt.

Jag känner mig trygg hemma,
i hobbyer
och i skolan.

Jag känner mig otrygg
när bilar kör i full fart förbi mig,
när jag är ensam ute,
när det är mörkt.

Hur kan man få bort otryggheten?
...med att prata med en vuxen,
... med att umgås med en pålitlig person.

Kirjoittaja on 12-vuotias

MUISTA
MEDIA LUKUTAITO!

Turvallisuus on moninaista

Ukrainan ja Venäjän välisen sodan takia monissa paikoissa näkee julisteita ja mainoksia siitä, että kannattaa lahjoittaa rahaa tai vaatteita Ukrainan pakolaisille. Nuoretkin näkevät sosiaalisessa mediassa mainoksia ja Instagram-postauksia siitä, millaista on asua maassa, jossa soditaan.

Tietenkään kaikki mitä sosiaalisessa mediassa näkyy ei ole totta, mikä kertoo myös internet-turvallisuudesta. Netissä on niin monia näyteltyjä ja tekaistuja kuvia ja videoita, etteivät kaikki tiedä mihin uskoa. Monet lapset voivat pelästyä luokan viestiryhmään tullutta kiertoviestiä, jossa sanotaan, että pitää lähettää viesti 20 ihmiselle, jos ei halua, että sinut kidnapataan.

Kirjoittaja on 13-vuotias

Turvallisuus on...

Sitä, että välttää vaarallisia asioita

Sitä, ettei lähde tuntemattoman ihmisen mukaan

Sitä, että pysyy kaukana tulesta

Sitä, että välttää syvää vettä

Sitä, että välttää vaarallisia eläimiä

Sitä, että on aina aikuinen, joka auttaa

Sitä, että tietää olevansa turvassa

Sitä, että tietää mitä tekee

Sitä, että on turvallinen olo

Sitä, että ei tee asioita, jonka lopputulosta ei tiedä

Turvallisuuteen kuuluu esimerkiksi: liikennevalot, ihminen, joka voi auttaa ja palohälytyn. Joskus voi tulla turvaton olo. Silloin mielikuvitus voi laukata tai mieleen tulee jotakin ikäviä juttuja. Tähän auttaa usein se, että mietit hyviä juttuja tai jos mielikuvitus laukkaa, niin siitä voi tehdä kivan mielikuvituksen. Turvalliselta voi tuntua missä tahansa tilanteessa, kun sen vain saa mieleen. Turvallisuus on aina olemassa ja siihen kannattaa uskoa.

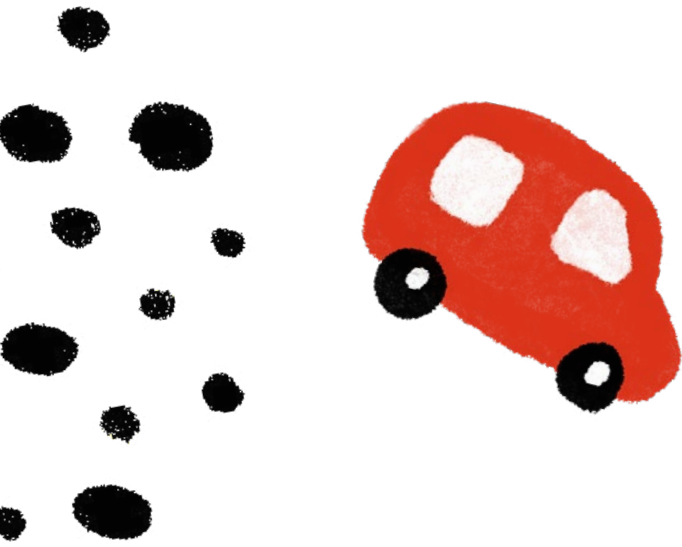

Jos pelkää vaikka auroja, jotka ovat liikenteessä, niin kannattaa sanoa näin itselleen: tiedän, että tuolla auran sisällä on varmasti tosi mukava ihminen ja se kyllä näkee minut eikä aja päältäni. Silloin tulee varmasti paljon turvallisempi olo.

Jos pelkää yöllä nukkua niin silloin auttaa se, että sanoo pelolleen: "Hei Pelkoni! Voisitko ohjata ajatukseni muualle?" Silloin tulee varmasti turvallisempi olo ja nukahtaa nopeammin. Mielikuvituksen ohjaaminen voi olla hauskaa. Mielikuvituksen muuttaminen hyväksi tapahtuu yleensä näin: jos pelkää vaikka haamun tulevan niin voit miettiä siitä kivan jutun, kuten että haamu olisikin kiltti ja antaisi sinulle lahjan. Silloinkin tulee varmasti tosi turvallinen olo.

Kirjoittaja on 8-vuotias

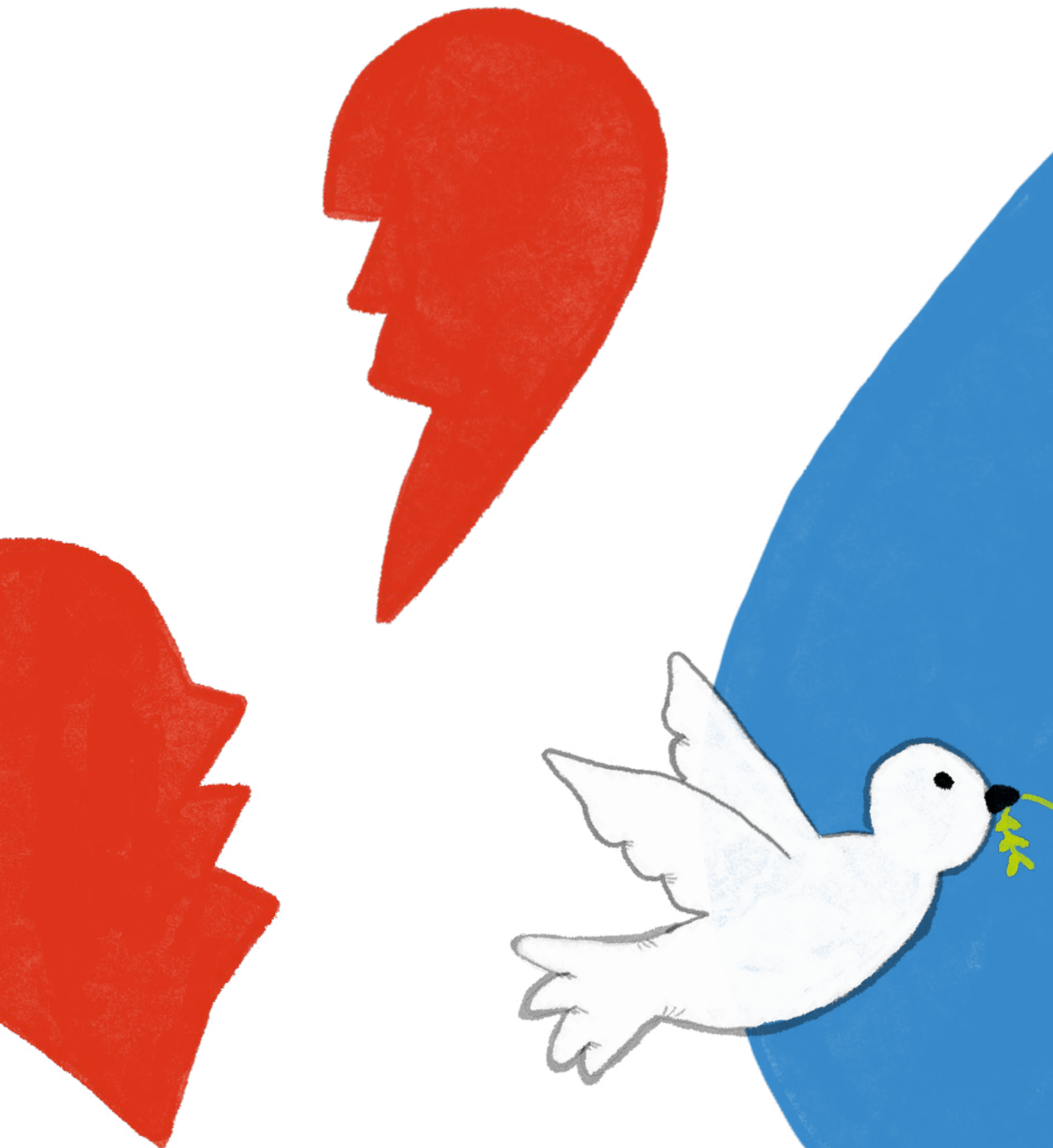

Turvallisuus on tärkeää

Turvallisuuteen kuuluu esim. liikennevalot, nopeusrajoitus, suojatiet. Liikenteessä pitää olla varovainen, jottei tule vaarallisia tilanteita. Jos liikenteessä ei ole varovainen voi esim. jäädä auton alle. Turvallisesti kannattaa liikkua, jottei tule vaarallisia tilanteita. Turvallinen olo tulee, kun on turvallisesti. Turvaton olo voi tulla silloin, kun vaikka spurguja tulee vastaan. Turvaton olo voi tulla myös, kun näkee pelottavan näköisen tyypin. Turvaton olo voi tulla vaikka kaupassa, puistossa, kävelytiellä, koulussa ja ylipäätään muualla kuin kotona. Ole turvassa.

Kirjoittaja on 10-vuotias

Turvallisuus on...

Myös meidän kouluun on tullut oppilaita Ukrainasta. He eivät vielä osaa suomen kieltä, mutta tällä hetkellä he harjoittelevat paljon suomen kieltä. Sitten kun he osaavat paljon suomen kieltä, he voivat siirtyä tänne kouluun oikeisiin ikäryhmiin. Toivottavasti sota kohta loppuisi ja he pääsisivät vielä joskus omaan kotimaahansa. Olisi turvallista, jos saisi oman lemmikkinsä mukaan, koska se tuo turvallisuuden tunnetta. Ja myös jos he saisivat harrastaa omaa harrastusta täälläkin, se voisi tuoda turvallista oloa. Pitää olla tyytyväinen, että meillä on turvallista, vaikka heillä ei ole turvallista tällä hetkellä.

Kirjoittaja on 10-vuotias

Turvallisuus minulle tarkoittaa, että olen turvallisessa ympäristössä muiden ihmisten kanssa. Kun olin pieni, pelkäsin pimeää ja nukuin aina valoilla. Pelkään edelleen pimeää, mutta nukun nykyään pimeässä. Yleensä ajattelin, että takanani on joku hirviö.

(13-vuotias)

Kaikille meille on varmasti joskus tullut turvaton olo, vaikka kävellessä pimeällä kujalla. Turvallisuus on ihmisen perusoikeus. Jokaisen pitäisi olla turvassa. Näin ei kuitenkaan ole.

(14-vuotias)

Minun mielestäni suojateitä pitäisi olla enemmän ja kaikkien pitäisi noudattaa liikennesääntöjä, että kaikilla olisi turvallista. Kaikkien pitäisi vilkuttaa siksi, että ei tule kolaria. Minun mielestäni on tosi paljon turvallisista asioita, esimerkiksi jalkakäytävät ja suojatiet. Pyöräilijöiden pitäisi käyttää kypärää. Turvavälit pitää olla ja autossa ei saa käyttää puhelinta siksi, että ei tule kolaria.

(7-vuotias)

Lasta lohdutetaan usein sanalla turva, kun hän pelkää pimeää. Tällöin äiti sanoo, että ei mitään hätää, olet turvassa. Turvallisuuden merkitys vaihtuu kuitenkin iän myötä, lapsena turvassa olo tarkoittaa sitä, ettei pimeässä sängyn alla luuraa mörköjä. Vähän vanhempana se voi tarkoittaa ahdistelun, kiusaamisen tai jopa väkivallan todennäköisyyden vähäisyyttä.

(14-vuotias)

6

**Turvallisuus on...
sitä, ettei kiusata
eikä häiritä**

Jos turvallisuus on toinen ihminen, niin myös turvattomuus on lapsille ja nuorille liian usein toinen ihminen.

Kiusaamista ja häirintää käsitellään lasten ja nuorten kirjoituksissa muita teemoja enemmän juuri tarinan ja ulkoistamisen keinoin sekä yleisemmällä, ei niin henkilökohtaisella tasolla. Tämä saattaa johtua siitä, että aihe on muita teemoja vaikeampi silloin, kun se osuu omalle kohdalle. Kirjoituksissa kuitenkin näkyy selvästi, että lapsilla ja nuorilla on rankkojakin kokemuksia siitä, kuinka omia rajoja ja koskemattomuutta rikotaan kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kautta. Niissä näkyy myös, kuinka tärkeää on, että joku näkee, auttaa ja tukee tällaisissa tilanteissa.

Vaikka Suomi näyttäytyy kirjoituksissa pääsääntöisesti turvallisena paikkana, moni myös kyseenalaistaa sen, olemeko onnistuneet rakentamaan maastamme turvallisen kailille. Etenkin tytöt joutuvat pelkäämään yksin kulkemista, miettimään pukeutumistaan sekä arvioimaan kohtaamiaan ihmisiä ja riskejä – niin kasvokkaisissa kohtaamisissa kuin verkossa. Häirinnän kokemukset netissä ovat yhä yleisempiä. Pelastakaa Lapset ry:n Grooming lasten silmin -selvityksessä (2021) 62 % 11–17-vuotiaista vastasi heihin olleen netin välityksellä yhteydessä jonkun, jonka he tiesivät tai epäilivät vähintään viisi vuotta itseä vanhemmaksi.

Kiusaaminen ja seksuaalinen tai muunlainen häirintä on aina väärin, ja voi vaikuttaa pitkäkestoisesti lapsen elämään, itsetuntoon, oppimiseen ja mielenterveyteen – tapahtui se sitten reaali maailmassa tai digitaalisissa ympäristöissä. Ilmiöön on pystyttävä puuttumaan ja häirintää kokeneita lapsia tukemaan. Myös vanhempia tulee auttaa tunnistamaan esimerkiksi grooming ja keskustelemaan siitä ikätasoisesti lasten kanssa.

Kiusaamista ja häirintää kokeneen lapsen tai nuoren näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että joku turvallinen aikuinen uskaltaa kohdata tapahtuneen ja käydä sen läpi yhdessä hänen kanssaan. Yhdessäkin turvallisessa kohtaamisessa voi olla avain siihen, että kiusaaminen tai häirintä saadaan loppumaan ja lapsi tai nuori saa tarvitsemaansa tukea. Siksi jokaisen on oltava avoin kuuntelemaan ja auttamaan.

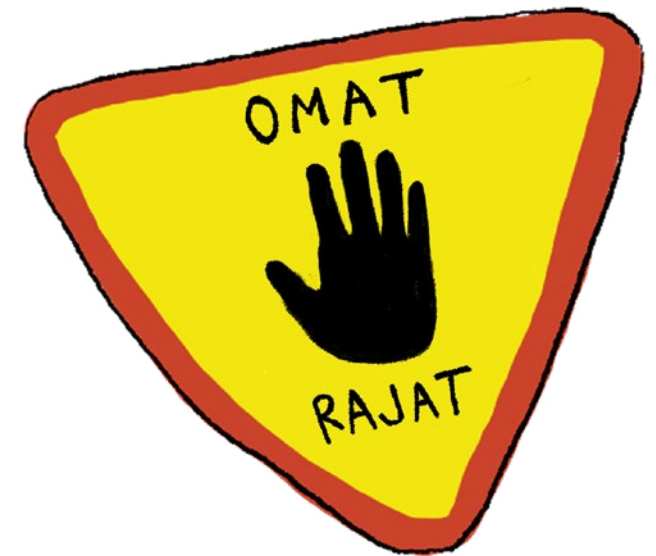
Tervetuloa tekstiin!

Varoitus: seuraava teksti käsittelee esim. masennusta, itsetuhoisuutta, kiusaamista ja tyhmiä ihmisiä. Jos olet itse kiusaaja ja luet tätä, pyydän, että parannat tapasi. Aiheutat pelkkää harmia kiusaamalla.

Epäturvalliset ja epämukavat henkilöt + kiusaajat: esimerkki epäturvallisesta ihmisestä on henkilö, joka saa sinut tuntemaan olosi epämukavaksi. Minulla on kokemusta sellaisista henkilöistä. Epämukavista ihmisistä puheen ollen, vihaan sitä, että naisia seksualisoidaan ihan liikaa, se tekee naisen olon epämukavaksi ja on nöyryyttävää. Itse olen muunsukupuolinen, mutta minulla on kokemusta siitä, sillä olen syntynyt naiseksi.

Myös toinen kamala asia on se, että ihmisiä kohdellaan väkivaltaisesti suhteissa. Olkaa kilttejä kaikille! Ja lopettakaa kiusaaminen ennen kuin edes aloitatte sen. Se voi pilata ihmisen loppuelämän ja aiheuttaa oikeita mielenterveysongelmia! Ei ole oikein nauraa kärsivälle henkilölle. Vaikka se vaikuttaa pieneltä jutulta, se voi oikeasti aiheuttaa itsetuhoisia ajatuksia. Mieti ennen kuin sanot mitään, ettet aiheuta suuria ongelmia. Pelkkä pikku naurahdus/haukkumasana voi aiheuttaa pahaa.

Kirjoittaja on 10-vuotias

EI
VIHAPUHETTA!

Mitä on turvallisuus Suomessa?

Jos Suomi on turvallinen maa, miksi suomalaisista nuorista naisista ja tytöistä suuri osa joutuu pelkäämään kulkiessaan yksin – pelkäämään, että milloin vain jotain voi tapahtua heille ja miettimään esimerkiksi sitä, että jos he pukeutuisivat eri tavalla, heillä olisi ehkä pienempi mahdollisuus joutua seksuaalisesti hyväksikäytetyksi? Minusta on epäreilua, että vielä nykyään niin monet tytöt eivät tunne oloaan turvallisiksi tässä maassa.

Miksi monet lapset ja nuoret kärsivät pahoista mielen-terveysongelmista esimerkiksi kiusaamisen takia? Kiusaaminen on iso ongelma ja siihen ei vielääkään puututa tarpeeksi. Kiusaaminen vähentää lasten ja nuorten turvallisuutta ja on todella surullista, että lapsetkin saattavat pitkän kiusaamisen takia ajatella, että heillä ei ole vaikkapa syytä elää. Monilla lapsilla voi myös olla huonot kotiolot ja lapset voivat kärsiä siitä paljon.

Näihin asioihin kuitenkin voitaisiin vaikuttaa. Esimerkiksi peruskoulujen terveystarkastuksissa lapsista pidetään kyllä huolta, mutta silti uskon, että monet nuoret ja pienet lapsetkin saattaisivat tarvita enemmän keskustelua siitä, että onko kaikki hyvin. Aikuiset ihmiset voisivat vaikuttaa siihen monin tavoin, esimerkiksi ottamalla oikeasti selkoa kaikkien lasten turvallisuudesta. Lapset eivät välttämättä puhu aina vaikeista asioista kovin helposti, joten siihen, että lapsien hyvinvointia seurattaisiin enemmän, pitäisi panostaa.

Kirjoittaja on 14-vuotias

Tarina turvallisuudesta...

- Moi taas Helmi, sanoo Eeva.
  - Moi, milloin kellot soi, kysyy Helmi.
  - Kellot soi 10 minuutin päästä, sanoo Eeva.
  - Moi tytöt, sanoo Anna.
- Tytöt kattoo Annaa vihaisesti ja lähtevät pois.
Anna lähtee itkemään kallion taakse.
Kellot soivat.
- Huomenta oppilaat, ei tarvitse nousta seisomaan, sanoo Linda-opettaja.
  - Missä on Anna, kysyy Linda-opettaja.
  - Onko sillä muka väliä, kysyy Eeva.
  - Nii sillä ei ole väliä, sanoo Eetu.
  - No sitten tulee myöhästymismerkintä, sanoo opettaja.
- Keskellä tuntia Anna tulee luokkaan ja saa huudot opettajalta.
- Anna, tunnille pitää tulla heti kun kello soi, huutaa opettaja.
  - Anteeksi, kuiskaa Anna.
- Koko luokka nauraa.
Anna alkaa itkemään ja juoksee vessaan.
- Miksi kaikki vihaavat minua, miettii Anna.
- Välitunti alkaa...
- Siis Helmi lol Anna on nii hirvee, nauraa Eeva.
  - Niinpä se oli nii naurettavaa lol, nauraa Helmi
  - Tytöt, missä on Anna, kysyy enkun opettaja Lila.
  - Se on ehkä vieläkin vessassa lol, nauraa Eeva.
  - Miksi se on vessassa, kysyy enkun opettaja Lila.
  - Koska Linda ope huus sille niin se meni itkemää vessaan, nauraa Helmi.
  - Okei, sanoi surullisesti Lila, enkun ope.

Lila menee katsomaan vessaan...

Lila koputtaa vessan oveen.

- Mee pois, huutaa Anna.
- Mitä tapahtui, Anna, kysyy Lila, enkun ope.
- Kaikki vihaa mua, sanoo Anna.
- En minä vihaa sinua, sanoo Lila.
- No et sä, mut kaikki muut, sanoo surullisena Anna.
- Me voidaan mennä sanomaan rehtorille tästä asiasta, sanoo Lila.

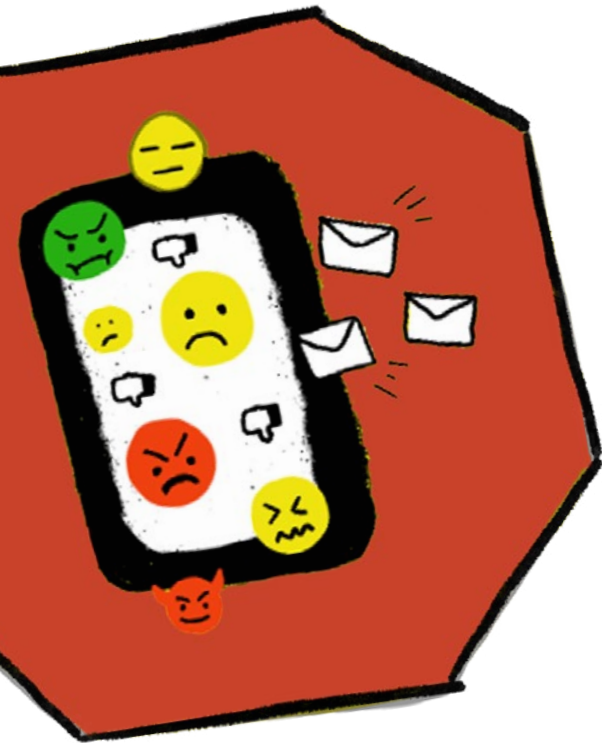
Anna miettii...

- Ne ei lopeta sitä kiusaamista, jos me sanotaan rehtorille, sanoo Anna.
  - Mä lupaan, että ne lopettaa sen kiusaamisen, sanoo Lila.
- Anna ja Lila menevät rehtorin luokse.
- Anteeksi rehtori, sanoo Lila
  - Huomenta, sanoo rehtori.
  - Huomenta, sanoo Lila ja Anna.
  - Meillä on nyt paha uutinen, sanoo Lila.
  - Voi ei, mikä paha uutinen, kysyy rehtori.
  - Annaa kiusataan aika paljon, sitä pelottaa tulla kouluun, sanoi Lila.
  - Voi ei, sanoo rehtori.
  - Yritän puhua oppilaiden kanssa, sanoo rehtori.
  - Juu, en halua, että ketään kiusataan, sanoo Lila.
  - Jos Anna menisi kotiin jo ja tulisi huomenna tuntia aikaisemmin kouluun ja kutsuisin myös koko luokan sinne, voidaan puhua sitten asiasta, sanoo rehtori.

Kirjoittaja on 10-vuotias

Nettikiusaaminen

Juuri nyt Iris oli omalla sängyllään ja katsoi puhelinta. Hän oli Instagramissa. Iris oli äsken postannut uuden kuvan Instagramiin ja tykkäsi uudesta hyvästä kuvasta tosi paljon, hän oli myös todella ylpeä kuvasta.

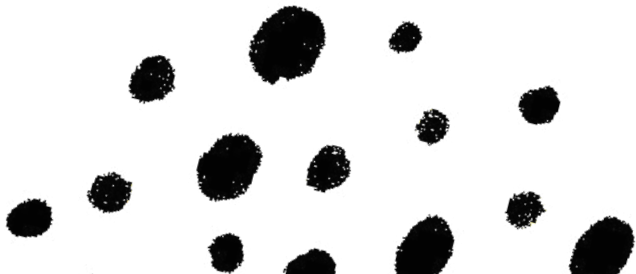
Mutta Sara oli heti mennyt kommentoimaan kuvaan "Hyi mikä ällöttävä kakara :("

Kun Iris luki kommentin hänelle tuli tosi paha mieli ja alkoi itkeä. Hän ei uskaltanut kertoa kenellekään luotettavalle ihmiselle, koska hän pelkäsi niin paljon. Jos hän kertoisi, niin Sara satuttaisi häntä tosi paljon.

Seuraavana päivänä Iris heräsi puhelimen piipitykseen. Iris katsoi puhelinta ja siellä luki: "Olet ihan super ruma ja inhottava ja kauhea ja ällöttävä!!!!!!!"

Sinä aamuna Iris ei halunnut mennä edes kouluun.

Kirjoittaja on 10-vuotias

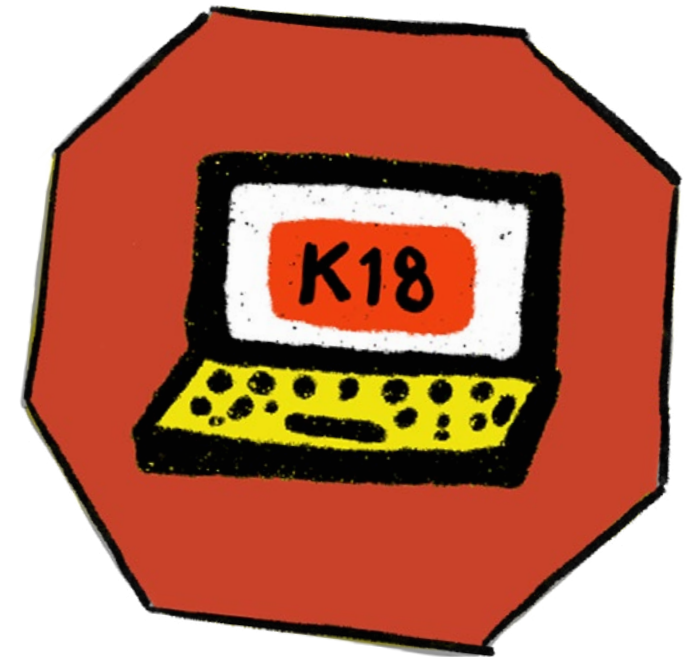
Netissäkin on säännöt

Jos sanot netissä jotain tai olet sanomassa jotain paha, mieti kaksi kertaa ennen lähettämistä, jos sanot muusta jotain. Netissä kannattaa miettiä kaksi kertaa ennen kuin lähetät kommentin.

Netissäkin on säännöt. Netissä on hyvä olla säännöt, jotta kaikkien on mukava olla. Netissä ei saa kiusata eikä haukkua. Jos olet haukkumassa jotain muuta henkilöä netissä, voit altistaa rikokseen. Somessa kannattaa olla varovainen ennen kuin postaa jotain. Mieti kolme kertaa ennen kuin postaat jonkun videon tai kuvan, koska sitä voit tulla katumaan.

Nettiosuhteet. Jos joku pyytää osoitettasi, kannattaa estää henkilö ja kertoa vanhemmille. Älä jaa tietojasi kenellekään. Jos sinulle soittaa tuntematon numero, ei kannata vastata missään nimessä. Jos puhut tuntemattoman kanssa, hän saattaa kerätä saamaan sinun tietosi puhelimesta, esimerkiksi osoitteesi.

Kirjoittaja on 11-vuotias

Mikael

Olipa kerran 12-vuotias poika, nimeltä Mikael. Mikaelin elämä oli hyvin tavallista. Hän oli käynyt 3. luokan uudestaan, mutta siitä ei juurikaan puhuttu. Kaiken kaikkiaan hänen elämänsä oli hyvällä mallilla.

Kunnes eräänä päivänä hänen luokalleen tuli uusi oppilas. Hän kertoi luokan edessä nimekseen Antti ja kertoi tulevansa Espoosta. Kun Antti käveli paikalleen, hän katsoi suoraan Mikaelia silmiin, ja löi häntä selkään. Kukaan luokassa ei kiinnittänyt siihen yhtään huomiota, ja koulupäivä jatkui normaalisti.

Sama toistui seuraavana päivänä. Ja seuraavana ja seuraavana. Viikon kuluttua Mikael ei enää halunnut mennä kouluun, mutta ei myöskään kertonut asiasta opettajalle tai vanhemmilleen, koska pelkäsi olevansa muuten nössö ja kantelupukki. Hänestä tuntui, ettei ollut koulussa enää lainkaan turvassa, kun Antti oli läsnä.

Antti alkoi myös koulumatkoilla tönimään Mikaelia ojiin ja heittelemään hänen pipoaan kuralätäköihin. Mikaelin vanhemmat alkoivat olla jo huolissaan hänestä, sillä aina kun Mikael tuli koulusta kotiin, hän ei edes katsonut vanhempiansa, vaan lukkiutui huoneeseensa pelaamaan Counter-Strikea.

Yhtenä päivänä kun Mikael tuli koulusta kotiin ja aikoi taas lukkiutua huoneeseensa, hänen äitinsä veti hänet olohuoneen sohvalle istumaan. Mikael yritti karata huoneeseensa, mutta hänen isänsä esti häntä ja lopulta Mikael rauhoittui. Hänen äitinsä kertoi olevansa todella huolissaan hänestä, koska hän ei puhunut enää mitään ja lukkiutui aina huoneeseensa vain pelaamaan.

Mikael kierteli asiaa, ja keksi uusia ja uusia tekosyitä. Lopulta hän sai sanotuksi, että hänen luokallaan oleva oppilas, Antti kiusasi häntä. Hän kertoi kaiken mitä Antti oli tehnyt koko kuluneen kuukauden aikana.

Mikaelin äiti kauhistui ja kysyi, että miksei ollut kertonut asiasta hänelle. Mikael selitti vedet silmissä, ettei ollut uskaltanut kertoa asiasta, koska pelkäsi olevansa nössö. Mikaelin äiti otti opettajaan yhteyttä Wilmalla ja vaati, että asiasta keskusteltaisiin koulussa. Mikaelin opettaja vastasi viestiin välittömästi, että asiasta keskusteltaisiin heti seuraavana päivänä.

Seuraavana koulupäivänä kun välitunti alkoi, opettaja veti Antin ja Mikaelin sivuun. Opettaja kyseli Antilta, että onko hän tehnyt jotain mielestään väärin. Antti vastasi: En mä mitään oo tehny.

Opettaja selitti Antille, että hän on jatkuvasti kiusannut Mikaelia, ja asia ratkaistaisiin nyt tässä. Antti ei millään suostunut tunnustamaan, mutta lopulta hän murtui ja kertoi, että hänellä oli paha olo, koska hänen vanhempansa olivat eronneet pari kuukautta sitten, ja paha olo purkaantui kiusaamisena. Asiasta keskusteltiin vielä seuraavana päivänä, mutta lopulta Mikaelin kiusaaminen loppui, ja Mikael tunsu taas olevansa turvassa. Hän alkoi taas puhumaan vanhemmilleen, eikä enää sulkeutunut huoneeseensa vain pelaamaan CS:ää.

Koulukin alkoi taas luistaa, ja Mikaelin arvosanat nousivat 6:sta 9:ään. Mikael oli kaikista onnellisin kuukauteen, ja niin se pysyisi.

Kirjoittaja on 12-vuotias

Turvallisuus on ystävien tukea

Kävelin koulun portista ja huokaisin syvään. Olin ajoissa, onneksi.

”No, mitäs sinisilmä?”, kuului ällöttävän pehmeä ääni.

Käännähdin ympäri ja aloin saman tien peruuttaa hitaasti.

”Ei tässä mitään”, sanoin varovasti, mutta ääneni särähti.

”Taidat toivoa, että rakas kaverisi olisi koulussa”, kiusaaja sanoi ja katsoi minua nenänvarttaan pitkin.

”Mitä jos vaikka toivonkin?”, kysyin yrittäen kuulostaa itsevarmalta, vaikka minut olikin ahdistettu puuta vasten.

”Et viitsisi jättää minun kavereitani rauhaan”, kuului tyyneen varma ääni.

Kiusaaja käännähti ympäri.

”Ja sinäkö luulet, että saat minut lopettamaan?” kiusaaja ärähti, mutta pieni epävarmuus äänessään.

Koulun kellot soivat koulun alkamisen merkiksi. Kävelin kiusaajan ohi virnistäen iloisesti ystävälleni. Tuli turvallinen olo.

Kirjoittaja on 11-vuotias

Minun kavereita

EI KIOUSATA

Turvallisuus

Suljet kirjan kannen, ja liu'ut alas punaiselta tuoliltasi. Kello on yhdeksän, ja on aika mennä nukkumaan. Et uskalla poistua huoneesta, joten menet sänkyyn janoisena. Otat pehmolelusi, ja suljet silmäsi tiukasti. Kuulet ensimmäisen huudon. Koko kehosi jännittyy, ja et osaa enää hengittää. Et uskalla itkeä. Kuuntelet ovien paiskomista ja kovia sanoja ja täriset. Et ole uskonnollinen, mutta rukoilet, että se loppuu.

Olet minä kahdeksanvuotiaana. Vielä kuusitoistavuotiaana koko kehoni jännittyy, kun kuulen kovia ääniä. Kun viisivuotiaana vanhempani erosivat, jäimme veljeni ja äitini kanssa kolmistaan asumaan. Ero vaikutti vahvasti veljeeni, ja hän purki ahdistustaan minuun. Menin usein kouluun täynnä mustelmia, ja sain pyyhkiä hänen sylkeään iholtani. Sitä minä inhosin eniten. Se oli niin nöyryyttävää. Hän halveksi minua ja teki sen erittäin selväksi. Äitini ja veljeni välit olivat myös erittäin huonot. Siitä huudot johtuivat, ja siksi minua pelotti mennä kotiin.

Tässä tekstissä otan käsittelyyn jatkuvasta pahoinpitelystä koituvat turvattomuuden tunteet, ja miten ne ovat vaikuttaneet minun elämäni. Pahoinpitely voi olla myös hyvin järjestelmällistä ja sen vaikutukset ovat täysin erilaiset, mutta tässä keskityn ns. henkilökohtaiseen väkivaltaan. Stressistä aiheutuvien fysiologisten muutosten jatkuva laukaiseminen kasvuvaiheessa johtaa siihen, että aivot ja keho eivät osaa tunnistaa eroa 'turvallisen' ja 'turvattoman' tilanteen välillä. Tällä on suuria sosiaalisia ja fyysisiä vaikutuksia, esimerkiksi kohonneet kortisolitasot, krooniset jännitystilat erityisesti hartioissa ja niskassa. Jatkuva pelko vaikuttaa myös aivojen kehitykseen, ja päätösten tekeminen voi vaikeutua

huomattavasti. Sosiaalisia vaikutuksia on esimerkiksi alentunut itsetunto, vaikeus muodostaa suhteita tai puhua omasta puolestaan. Nämä oireet voivat jatkaa pahoinpitelyn kierrettä vielä syvemmälle.

Kun kokee vahvaa pelkoa päivittäin, ei uskalla tehdä mitään. Se on kuin kävelisi nyrjähtäneellä nilkalla. Joka askelta pelkää, koska ei voi tietää, milloin kipu iskee. Ei uskalla mennä syömään, pesemään hampaita, tai tehdä asioita, joista itse pitää. Ei uskalla hengittää.

Pelko tappaa luovuuden ja yksilöllisyyden. Pelko seuraa. Pelko lamauttaa. Siitä palautuminen kestää, ja se sattuu. Tätä turvattomuus tekee lapselle. Tätä turvattomuus teki minulle. En aio jatkaa kierrettä.

Ota mustelmat tosissaan. Ota hiljaa kuiskatut asiat tosissaan. Ota epävarma lapsi, joka säikähtää kovia ääniä tosissaan. Tarjoa hänelle turvaa.

Kukaan ei ottanut minua tosissaan, ja seurauksista maksan edelleen. Turvallisuutta minulle on talo, jossa ei paiskota ovia. Turvallisuus minulle on keho, johon kukaan muu ei saa koskea. Turvallisuus minulle on ympäristö, joka kunnioittaa minua.

Kirjoittaja on 16-vuotias

Turvallisuus on toive, ei arkipäivää

On epäreilua, että 15-vuotias joutuu pelkäämään oman turvallisuutensa puolesta ainoastaan kävellessään kadulla. Miksi niin tapahtuu? Täytyykö sitä oppia sietämään?

Olen lukuisia kertoja joutunut tilanteeseen, jossa olen epämiellyttävien katseiden, kommenttien tai toimien kohde. Minua on vilkuiltu "wau, mikä perse" tai "onpa hyvät tissit" -katseilla, minulle on vihellely ja huudettu kommentteja kehostani ja ulkonäöstäni. Minua on pyydetty lähtemään sushibuffaan ja minulta on kysytty puhelinnumeroa.

Minä olen 15 vuotta vanha. Nämä miehet ovat olleet keski-ikäisiä tai hieman nuorempia. Tapausten jälkeen olen miettinyt, eivätkö miehet tajua, että olen vasta lapsi. Eivätkö he huomaa sitä? Vai eikö heitä kiinnosta?

Heitä pitäisi kiinnostaa, on nimittäin erittäin häiritsevää joutua edellä mainittujen asioiden kohteeksi. Se luo turvattomuutta ja siten syö mielenterveyttä. En halua pelätä joutuvani väkivallan ja rikoksen kohteeksi vain olemalla olemassa, mutta pelko on ensimmäinen reaktio tilanteessa, jossa aikuinen ihminen huutelee perääni epäasiallisia ja seksuaalisia kommentteja.

En halua joutua pelkäämään raiskatuksi tulemistä kävellessäni kotiin kesäiltana tai odottaessani bussia keskellä kirkasta talvipäivää. Tämä on kuitenkin asia, jonka jokainen ikäluokkaani oleva ihminen, usein naisoletettu, joutuu kohtaamaan. Eikä se saisi olla niin.

Minulle ja monille muille on pienestä pitäen opetettu, että kenenkään vieraan ihmisen kyytiin ei saa lähteä, aikuisten toteuttamasta häirinnästä pitää kertoa vanhemmille ja ulos

lähtiessä pitää pukeutua tarpeeksi peittävästi. Nämä asiat kertovat kaiken yhteiskunnastamme ja maailmamme.

Yhteiskunnasta ja maailmasta, jossa 15-vuotiaan nuoren tytön täytyy pelätä rikoksen uhriksi joutumista milloin tahansa ja missä tahansa. Jos kaikki ihmiset kunnioittaisivat toistensa arvoa ja olemassaoloa, kyseisiä toimintaohjeita ei tarvittaisi. Lisäksi häirinnän kohteeksi voi joutua myös sosiaalisessa mediassa.

Henkilökohtaisesti saan lähes päivittäin seuraamispyyntöjä epäasiallisilta profiileilta. Myös sugar daddy -ehdottelut ja dickpickit ovat monelle arkipäivää. On epäreilua, että nuoret ihmiset joutuvat tällaisen lähestymisen kohteeksi eivätkä pysty estämään sitä. Toki käyttäjät voi ilmiantaa tai estää, mutta silti eri, tai jopa samat, henkilöt jatkavat käytöstään uusilla profiileilla.

Onko liikaa pyydetty, että minä ja muut kohtalotoverini saisimme olla ja elää rauhassa ilman aikuisten ihmisten toteuttamaa seksuaalista häirintää ja ahdistelua? Voisimmeko kunnioittaa toisiamme sen verran, että kenenkään ei tarvitsisi pelätä raiskauksen uhriksi joutumista? Saisimmeko maailmasta joskus paikan, jossa olisimme kaikki turvassa seksuaalisoinnilta?

Vai onko meidän pakko oppia sietämään epäasiallista käytöstä?

Kirjoittaja on 15-vuotias

Sasha

Eräänä aurinkoisena päivänä Jäkälän koulussa 5. luokka oli saanut uuden tytön luokkaansa. Tytön nimi oli Sasha, ja hän oli juuri muuttanut Suomeen Etelä-Afrikasta. Hänellä oli kaikki hyvin, ennen kuin hän muutti Suomeen, sillä häntä ruvettiin kiusaamaan hänen äidinkiелensä takia. Muut tytöt naureskelivat käytävillä, ja parityöt hän teki yksin.

Sashalla oli turvaton olo. Liina ja Sofia olivat olleet jo pitkään parhaita kavereita, joten he olivat koulussa koko ajan kahdestaan. He näkivät, kuinka Sashalle naurettiin ja häntä hyljeksittiin. Liina ehdotti, että he menisivät juttelemaan Sashalle ja koulun rehtorille. Rehtori ymmärsi sopeutumisvaikeuden, joten hän puuttui asiaan välittömästi.

Muutaman viikon kuluttua Sasha, Liina ja Sofia olivat jo parhaita kavereita, mutta silti kaikki eivät tykänneet Sashasta. Liina ja Sofia aikovat pitää koulussa esitelmän Sashan kanssa, joka kertoisi kiusaamisesta ja turvallisuudesta.

Kun esitelmä oli pidetty, kaikki halusivat ystäväystyä Sashan kanssa, paitsi Inari ja Elle.

Inari ja Elle vihasivat Sashaa, joten he päättivät tehdä suunnitelman. Heidän suunnitelmansa oli, että he ystäväystyvät Sashan kanssa ja ryhtyvät kiusaamaan häntä. Sasha ei aavistanut mitään, joten hän uskoi Inaria ja Elleä. Kun he olivat ystäväystyneet, kiusaus alkoi. Inari ja Elle haukkuivat ja ärsyttivät, kunnes Sasha romahti kokonaan.

Sashalla oli taas turvaton olo, mutta Liina ja Sofia puolustivat häntä. Hänellä kesti hetken saada turvallinen olo takaisin, koska kiusaaminen oli jatkunut pitkään. Mutta lopulta kaikki oli hyvin ja Sasha sopeutui hyvin, eikä kukaan enää kiusannut häntä.

Kirjoittaja on 13-vuotias

ei jätetä
ketään yksin

En tiedä, miksi jotkut ihmiset tekevät muiden ihmisten olon turvattomaksi. Miksi jotkut ihmiset tekevät niin? Miksi jotkut ihmiset kiusaavat muita ihmisiä? Miksi jotkut ihmiset vastustavat turvallisuutta kiusaamalla? Älä tee muiden oloa turvattomaksi! Jos olet tehnyt, pyydä anteeksi. Jos teet vieläkin, lopeta se. Jos et ole tehnyt, hyvä.

(10-vuotias)

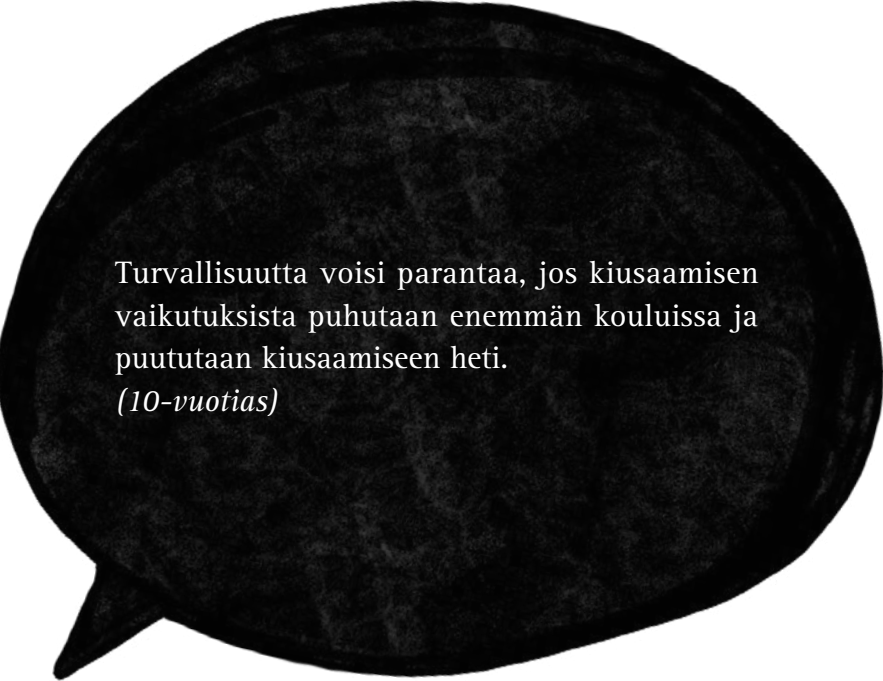
Turvaton kokemukseni oli, kun olin bussissa ja joku vanha mies sanoi minulle näin: "Voi että kun oot hyvännäkönen..." Oli vissiin se pappa vetänyt jotain aineita, koska hän puhui oudosti ja oli kummallinen. Silloin olin hyvin ahdistunut ja peloisaan siitä tilanteesta. En enää oikeastaan välitä siitä, enkä halua muistella sitä.

(13-vuotias)

Kaikkien pitäisi ymmärtää, että kaikki mitä sanoo ja tekee netissä, on sama kuin tekisi sen oikeassa elämässä. Netissä ei saa jakaa omaa osoitetta, nimeä, puhelinnumeroa, paikkakuntaa tai muuta sisältöä, josta voi jäljittää sijaintisi. Netissä ei saa myöskään kiusata tai haukkua, netissä täytyy olla asiallisesti.

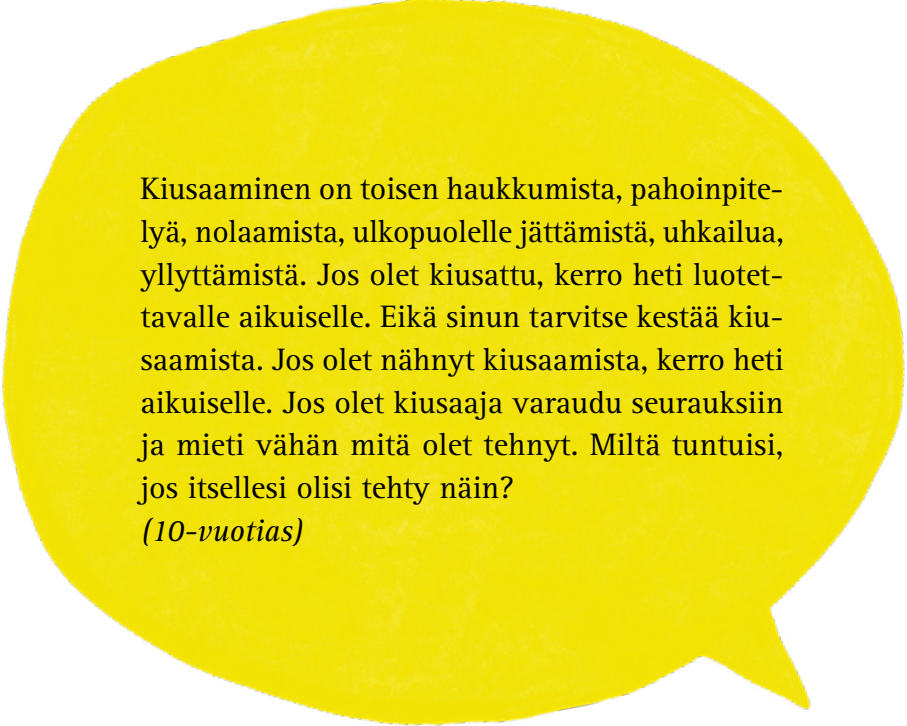
(10-vuotias)

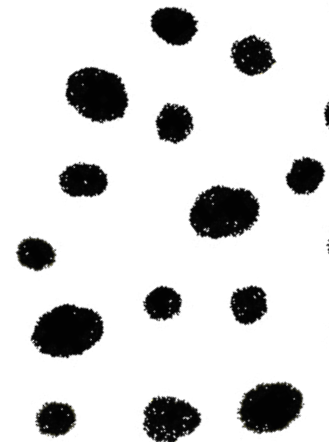
Turvallisuutta voisi parantaa, jos kiusaamisen vaikutuksista puhutaan enemmän kouluissa ja puututaan kiusaamiseen heti.

(10-vuotias)

Kiusaaminen on toisen haukkumista, pahoinpitelyä, nolaamista, ulkopuolelle jättämistä, uhkailua, yllyttämistä. Jos olet kiusattu, kerro heti luotettavalle aikuiselle. Eikä sinun tarvitse kestää kiusaamista. Jos olet nähnyt kiusaamista, kerro heti aikuiselle. Jos olet kiusaaja varaudu seurauksiin ja mieti vähän mitä olet tehnyt. Miltä tuntuisi, jos itsellesi olisi tehty näin?

(10-vuotias)

7

Turvallisuus on...
vapautta olla oma
itsensä

Erityisesti vanhemmat kirjoittajat – yläkoululaiset ja lukiolaiset – näkevät turvallisuuden enemmän tunteena kuin konkreettisenä paikkana tai ihmisenä. Turvallisuus on monissa näistä teksteistä yhdenvertaisuutta ja hyväksyntää: sitä, että saa olla vapaasti sitä, mitä on.

Syrjinnän kokemukset ovat lasten ja nuorten arjessa edelleen surullisen yleisiä. Jopa 29 % perusopetuksen 8.–9. luokkalaisista kertoo kouluterveyskyselyssä kokeneensa syrjivää kiusaamista ulkonäön, sukupuolen, ihonvärin, kielen, vammaisuuden, perheen tai uskonnon vuoksi koulussa tai vapaa-ajalla. Syrjintä ja vihapuhe nakertavat turvallisuuden tunnetta ja kokemusta joukkoon kuulumisesta.

Jokainen lapsi ja nuori on oma ainutlaatuinen itsensä omien mielipiteidensä, ajatustensa sekä kiinnostuksen kohteidensa kanssa. Jokaisella lapsella on oikeus myös tulla nähdyksi, kuulluksi ja rakastetuksi juuri sellaisena kuin on.

Ja silti lapset ja nuoret usein kokevat paljon paineita olla samanlaisia kuin muut, sopivia muiden silmissä, vastata ulkopuolisia odotuksia. Vertailu ja oman paikan etsiminen kuuluu kasvamiseen – aikuisten tehtäväksi jää tukea lasta löytämään oma erityinen tapansa olla.

Lapsella on oikeus olla oma itsensä ja aikuisten on tärkeää tukea heitä siinä osoittamalla hyväksyntää ja näyttämällä esimerkkiä omalla toiminnallaan. Yhtäkään lasta tai nuorta ei saa syrjiä hänen tai hänen vanhempiensa tai sisaruksiensa ominaisuuksien takia – alkuperän, kielen, mielipiteen, uskonnon, ihonvärin, sukupuolen tai minkään muunkaan syyn takia. Niin sanoo myös YK:n Lapsen oikeuksien sopimus.

Me ollaan EPILEPI

Me ollaan ryhmä eri-ikäisiä-, näköisiä ja kokoisia lapsia. Me asutaan ympäri Suomea. Meitä yhdistää epilepsia. E-pi-lepsi-a. Ohimenevä aivotoiminnan sähköinen häiriö. Purkauksenomainen aivosähkötoiminta. Kohtaukset.

Meille turvallisuutta tuo se, että me saadaan tietoa epilepsiasta. Me halutaan, että meille kerrotaan epilepsiasta, sillä tavalla, että me tajutaan. Meidän on tärkeä tietää mikä epilepsia on, mitä kohtauksen aikana tapahtuu ja mitä pitää tehdä, jos saa epilepsiakohtauksen, jos on vaikka yksin. Meitä myös mietityttää epilepsiakohtaukset, ne voi olla tosi outoja ja niistä ei yleensä muista mitään. On tosi pelottavaa ajatella, mitä muut tekee silloin, kun toisella on epilepsia-kohtaus päällä. Jotkut meidän esittämistä kysymyksistä voi olla tosi vaikeita, ja niihin ei ole selkeää vastausta. Tärkeää on, että me kuitenkin saadaan kysyä ja meitä kuunnellaan.

Osa turvallisuutta meille on tietysti se, että me saadaan apua epilepsiakohtauksen aikana. Epilepsioita on paljon erilaisia, minkä takia myös kohtaukset ovat erilaisia. Iso apu on jo siitä, että kun me saadaan kohtaus, ympärillä olevat ihmiset ei panikoi, vaan huolehtii siitä, ettei me satuteta itseämme kohtauksen aikana. Ja tietysti 112 auttaa aina.

Turvallisuutta meille on myös oikeus osallistua ja kuulua ryhmään, tulla ymmärretyksi. Joo, jotkut asiat voivat epilepsian takia olla meille vaikeita tai haastavia, mutta kieltämisen ja ulkopuolelle jättämisen sijaan, vois aikuiset miettiä, miten me voitaisiin osallistua. Kaverit on meille tärkeitä ja ne lisää sitä tunnetta, että ollaan turvassa. Epilepsia-kohtauksia ei tarvii pelätä, sillä monella kohtaukset saadaan hallintaan lääkkeillä. Sitä, mitä moni ei tiedä on se, että lääkkeet voi

saada aikaan sen, että voi väsyä tai ärsyyntyä helposti ja pinna menee.

Turvallisuutta tuo myös sellainen asia, jota aikuiset kutsuu vertaistueksi, mutta me EPILEPI-ryhmäksi. Siellä jokainen ymmärtää, miltä epilepsia tuntuu. Kuinka se joskus ottaa ihan älyttömästi aivoon tai minkälaisia muita ajatuksia se herättää. Siellä voi puhua omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan, niin että tulee oikein ymmärretyksi. Me ollaan sitä mieltä, että maailmaan pitäisi keksiä sellainen aivotutka, jolla voisi skannata kaikki lapset. Sen aivotutkan avulla saatais tietää ketkä kaikki sairastaa epilepsiaa. Sitten me voitais kutsua kaikki mukaan EPILEPI-ryhmään. Meistä on tärkeää, että kaikki sais tietää miltä tuntuu kuulua EPILEPI-ryhmään ja sais sitä ”vertaistukea”.

Turvallisuus meille on sitä, että kaikki ihmiset tietäis epilepsiasta ja osais suhtautua siihen oikein. Siitä saa kysyä ja siitä saa puhua. Ei olisi kiusaamista epilepsian vuoksi, eikä muutenkaan. Me halutaan, että meidät nähdään semmoisina kuin me ite ollaan, eikä vaan epilepsiaa sairastavina tyyppinä.

Kirjoittajat ovat 8-12-vuotiaita

Trygghet är...

Trygghet är en bra känsla som man kan få när man vet att ingenting hotar dig just nu att du får vara vem du vill.

När man är trygg är man självsäker. Det är också att man är i skydd undan otäcka saker. Om man känner otrygghet kan man tala med en vuxen som man känner bra som till exempel dina föräldrar eller lärare. Om man har trygghet så vågar man utforska och pröva på nya saker. Man kan då även hitta mycket lättare nya vänner om man upplever trygghet för då vågar man göra mera saker.

Kirjoittaja on 12-vuotias

Turvallisuus on...

Vedessä lipuva viiva,
mutkikas ja luonnoton.
Sen hyvän ja pahan jakajan,
vaikka tahdonvoimalla,
kiinni tahdon kallioon hitsata.
Vaan mitäpä jos,
sinetti vartioimaton,
ei olekaan ruostumaton,
tai kallio lohkareina mereen hajoaa,
ja pohjaan hiekkana katoaa?

Turvallisuus on sana, joka kätkee sisälleen kysymyksiä enemmän kuin kenelläkään on vastauksia antaa. Se muuttuva ja mukautuva käsite. Ehkä hän tuolla meren toisella puolen kokee olonsa turvattomaksi, vaikka mikään tai kukaan ei häntä uhkaa, eikä resursseista ole pulaa. Toiselle pelkkä lemmikki voi luoda oman turvallisuuden kuplan, jota hän uskoo, ettei kukaan pysty läpäisemään, kunnes se romutetaan muiden toimesta kertaheitolla tomuksi.

Silloin mietin, että miksi? Miksi turvallisuuden on oltava niin armotonta ja epäreilua? Miksei sitä riitä kaikille? Yhä liian moni lapsi, aikuinen, vähemmistöryhmän edustaja, köyhä tai rikas, tai vaikkapa eri mieltä oleva kansalainen kokee turvattomuutta. Meistä varmasti jokainen joskus, mutta sen ei tulisi olla päivittäinen asia, varsinkaan lapsen elämässä. Me nuoret ja pienemmät olemme liian haavoittuvia tähän maailmaan ja kaipaamme turvaa ja läheisyyttä lähimmäisiltämme. Ihan päivittäin. Erityisesti naisten asema huolestaa, sillä aihe koskettaa itseäni. Elämä yhteiskunnassa, jossa

joudut ajoittain miettimään jopa kesän vaatevalintojasi oman turvallisuuden kannaltasi, on mielestäni huolestuttavaa. Nuorille opetetaan, ettei saa liikkua myöhään yksin ulkona. Jo pienenä meille joudutaan opettamaan, että elämää rinnastaa pelko, ja aina täytyy olla varuillaan. Sisintäni raastaa ajatus siitä, kuinka turvaton maailma voi olla oman kuplani ulkopuolella.

Kirjoittaja on 16-vuotias

Turvallisuus on...

Turvallisuus on vaaran poissaoloa ja sen poissaolon psykologista kokemusta. Turvallisuus kuuluu kotiin ja kouluun ja kaiken sen välille, ja se kuuluu joka lapselle, olkoon tämä mitä tahansa ihonväriltään, iältään, sukupuoleltaan, etnisyydeltään tai seksuaalisuudeltaan. Lapsella pitäisi olla turvalliset oltavat koulussa, kotona, koulumatkalla ja muissa julkisissa paikoissa. Lapsen ei pitäisi esimerkiksi elää pelossa luokkakaverien ilkeiden kommenttien tai alkoholistivanhempien takia.

Lapsen ei tulisi pelätä mennä kouluun tai kotiin missään tapauksessa, eikä vanhemmalla, luokkakaverilla, harrastusporukan johtavalla aikuisella, opettajalla tai kellään muullakaan ole oikeutta aiheuttaa lapselle tahallista pelkoa tai vaarantunnetta.

Lapsen ei pitäisi koskaan pelätä olla oma itsensä tai piilottaa osaa identiteetistään, sillä se on uniikki osa lasta, jota ei voi muuttaa, ja sitä pitäisi arvostaa vihaamisen sijasta. Lapsen ei pitäisi hävetä jotain itsestään,

mitä tämä ei voi muuttaa, esim. seksuaalisuutta, etnisyyttä tai sukupuolta. Monella vanhemmalla näyttää useasti unohtuvan, ettei ihonväri, identiteetti tai kehen oma lapsi rakastuu, ole millään tavalla päätös. Se on osa elämää, eikä se ole huono asia. Lapsen elämän uusia tiedostamisia sekä valintoja pitäisi tukea, eikä niistä koskaan pitäisi rangaista, tai lapsi oppii vain vihaamaan tuota osaa itsestään ja piilottamaan sen ja pahimmassa tapauksessa satuttamaan muita ja itseään.

Lapsen ei koskaan täytyisi pelätä kertoa aikuiselle turvallisuuden tunteen puutteesta. Turvallisuuden puutteesta pitäisi aina olla mahdollisuus kertoa valvovalle aikuiselle. Aikuisella on silloin velvollisuus auttaa lasta turvallisuuden puutteen kanssa ja varmistaa, ettei lapsella ole enää turvaton olo. Jokaisella lapsella täytyy olla oikeus turvalliseen kotiin ja elämään.

Kirjoittaja on 15-vuotias

olet hyvä
juuri sellaisena
kuin olet!
❤️

Mielestäni turvallisuus on tunne, jolloin ei ole vaarallista. Ketään ei kiusata tai syrjitä. Turvallisuus on mukava tunne, jolloin saat olla oma itsesi.

(12-vuotias)

Tietääkseni suurin osa ikäisistäni tuntee olonsa turvalliseksi kotona, koulussa, kaverilla, sukulaisten luona, läheisten kanssa ja harrastuksissa. Monille tulee turvaton/epämukava olo esimerkiksi huumesta, tuntemattomista henkilöistä, jotka ottavat yhteyttä sinuun ja aggressiivisista tilanteista/henkilöistä. Kukaan tuntemani ihminen ei tunne oloaan aina turvalliseksi.

(11-vuotias)

Jokaisella pitäisi olla aina turvallinen olo. Jokaisen pitää saada olla oma itsensä turvallisesti. Kukaan ei saa kokea fyysistä eikä henkistä väkivaltaa. Kenenkään ei pitäisi pelätä. Turvallisuus on iloa ja onnea. Elämän pitäisi olla ihanaa.

(15-vuotias)

8

**Turvallisuus on...
tavallista arkea**

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen, tavalliseen arkeen: leikkiin, huolettomiin päiviin, koulunkäyntiin ja mukaviin kanssakäymisiin toisten ihmisten kanssa. Monet lasten kirjoituksista kuvastavatkin sitä, että turvallisuus on normaalin arjen rakenteissa, sellaisissa, joita ei välttämättä tule edes ajatelleeksi tai kyseenalaistaneeksi. Turvallisuus on tavallisia asioita, ja tavallinen elämä on etuoikeus.

Tavallinen arki luo lapselle turvalliset puitteet tuntea myös vaikeita tunteita. Pelko on tärkeä perustunne, joka yhdessä siihen usein liittyvän huolen, jännityksen tai vihan kanssa auttavat lasta suojaamaan itseään ja tunnistamaan omia rajojaan. Toisinaan kenen hyvänsä turvallisuudentunne voi horjua, mutta arjen rutiinien tuttuus, läheisten ihmissuhteiden pysyvyys ja turvallisuus sekä kokemus siitä, että vaikealta tuntuviin tilanteisiin on saatavilla apua ja tukea, auttavat pitämään meidät ehjinä.

Yhdessä kirjoituksista kirjoittaja on tehnyt ajatusharjoituksen oman arkensa kulusta. Mistä asioista tulee turvallinen olo, mistä turvaton? Pääsääntöisesti suomalaisten lasten arki on turvallista ja onnellista.

Turvallisuus on vähän kaikkea

Heräsin ja päätin, että seuraisin tänään, mistä asioista minulle tulee turvallinen olo ja mistä sitten ei.

Ensiksi menin pesemään hampaat ja minulle tuli heti mieleen ensimmäinen. Se oli se, kun kuulin alakerrasta, että isäni oli laittamassa aamiaista. En joutunut siis olemaan yksin.

Seuraavan huomasin, kun lähdin kouluun ja naapurini moikkasi minua. Sekin oli turvallisen tuntuista.

Sitten oli epäturvallisen asian vuoro, sillä jouduin kulkemaan yksin pimeään metsän läpi. Onneksi selvisin sen juoksemalla.

Koulupäivänä minulle tuli ainoastaan turvallinen olo, nimittäin minun hyvistä koulukavereistani.

Koulun jälkeen menin hetkeksi kaverilleni ja siellä tuli turvallinen olo kaveristani ja hänen perheestään.

Minun veljeni tuli hakemaan minua autolla kaverini luota ja aluksi hän vähän kaahaili, mutta kun sanoin, etten tunne oloani turvalliseksi, hän lopetti kaahailun. Eli siinä siis toinen asia, jossa en tuntenut oloani turvalliseksi.

Loppuillan minulla oli turvallinen olo, koska koko perheeni oli kotona.

Mietin vielä illalla, mistä asioista minulle tuli turvallinen olo ja mistä ei ja huomasin, että epäturvallisia tunteita minulle tuli vain kahdesti.

Päätin, että aion tehdä tämän joskus uudestaan.

Kirjoittaja on 11-vuotias

Trygghet är

Trygghet är mitt leende,
Men också mitt mörker.

Mitt skratt,
Men också mina tårar.

Vi tänder ett ljus för dom som inte hade trygghet med sej.
Vi tänder också ett ljus för dom som bor i länder som krigar.
Dom som inte var trygg i skolan.

I vardagen.

Eller i sitt eget hem.

Kirjoittaja on 13-vuotias

Turvallisuus on tärkeää

Tunnen oloni turvalliseksi treeneissä, kotona ja kaverin luona. Minulla on neljä parasta kaveria. Kun olen ystävien kanssa, tunnen oloni tosi turvalliseksi, koska he ovat tärkeimpiä ihmisiä lähiympäristöstäni. Tietenkin äiti on tärkein. Turvaton olo tulee, jos olen yksin esim. kotona. Silloin tuntuu siltä, kun ei olisi ketään, joka huolehtii minusta, ja tuntuu, että kotona on joku, joka tekee minulle jotain. Turvaton olo tulee myös pihalla yksin pimeällä.

Kirjoittaja on 10-vuotias

Turvallisuus on kuin lahja

Turvallisuus on tärkeää. Jokaisen ihmisen kuuluu tuntea turvaa. Lähiympäristössäni on turvallista. Minulla on huolehtiva ja rakastava perhe, paras ystäväni ja hänen perheensä, jotka hyväksyvät minut ja huolehtivat myös minusta. Minulla on turvallinen luokka ja opettaja, joka kuuntelee ja auttaa. Olen liikuntajoukkueessa, jossa kaikki ovat kuin perhettä minulle. Turvallisuutta tuo se, kun iltaisin äitini pistää oven lukkoon ja kun minulla on avaimet, että pääsen kotiin iltapäivällä.

Pienempänä turvallisuutta toi minulle minun unipupuni. Kannoin pupuani kaikkialle ja silloin kuin se oli vierelläni, tiesin olevani turvassa. Nykyään eniten turvaa minulle tuo perheeni, ystäväni ja onnistumiset. Jalkapallon pelaaminen on turvallisuutta minulle. Silloin kun asuin entisellä kotipaikkakunnallani, tunsin koko lähiympäristön. Jos tunsin turvatonta oloa, niin pystyin menemään vain naapurin vanhemmille sanomaan ja tunsin turvan heti.

Tänä päivänä käyn usein Mummillani, koska Mummi on minulle ollut aina yksi turvapaikka ja turvakoti. Pienenä en uskaltanut edes kysyä mitä ruokaa tänään on, jos joku oli vihainen, mutta turhaan. Nykyään menen vain ja kysyn, koska tiedän, että vanhempani eivät sen perusteella kuitenkaan tee minulle turvatonta oloa, jos kysyn mitä ruokaa on. Jos olen yksin kotona ja tunnen pelkoa, menen aina rakkaan koirani seuraan ja rentoudun silittämään häntä.

Minun äitini on aina ollut minun ykkösturvani sekä isini. Aina kun minulla on surua ja murheita, pystyn heille kertomaan kaiken ja he auttavat. Se on sitä parasta turvallisuutta minulle. Meidän lähellämme on myös kauppa, jossa tunnen

aina turvaa, kun näen samat myyjät, jotka tuntevat myös minut ja tervehtii. Heillekin voin jakaa asioitani, niin hyviä kuin huonoja.

Turvallisuus on lahja, jonka sain, kun synnyin.

Kirjoittaja on 12-vuotias

Turvallisuus, mitä se on?

Turvallisuus, mitä se on?

Se voi olla mitä vaikka, tai vaikka paikka.

Ystävät ja tutut,

kaverit ja puput.

Turvallisuutta on monenlaista,

kaikki näkee sen eri tavalla.

Heijastin ja kypärä,

kaverit ja ystävät.

Se on pelon vastakohta, uhkien turva.

Turvallisuus, sitä se on.

Onko turvallisuutta kaikkialla?

Vastaus kysymykseen on kyllä.

Netinkäytöstä huolehtivat

aina nuo vanhemmat,

ja ylisuojelevia he ovat,

silti turvallisuutta ei voi ylenkatsoa.

Heijastin ja kypärä,

ne suojaavat aina,

ei silloin arkihuolet paljon paina.

Turvalliset ystävät,

äiti ja isä.

Paikoista oma huone

sekä koulun luokkahuone.

Liikenteessä vaaroja monia,

siksi suojatietä pitää muistaa käyttää.

Jos toista kiusaa, se pahalta voi tuntua.

Siksi muista sinunkin pitää olla turvallinen toisille.

Kirjoittaja on 12-vuotias

Turvallisuus

Tunnen turvaa siitä tunteesta. Vaikka olisi miten paljon hommaa, vaikka olisi miten kova kiire, sen pienen hetken tuntuu, kuin ei olisi kiire mihinkään. Sen pienen hetken tuntuu, kuin kaikki pahuus kaikkoinen maailmasta. Se tunne tulee silloin, kun istuu takkatulen tai kynttilän äärellä. Kun jouluaatto saattelee viimeisetkin lumihuutaleet pihamaalle. Kun lenkillä istuu taukopenkille ja aurinko hiipii puiden takaa. Kun tärkeä henkilö halaa sinua. Kun istuu sängyllä ja sulkee silmänsä. Tai kun makaa kesäisellä ruohikolla ja ruohonkorret kutittelevat varpaita. Silloin tunnen olevani turvassa.

Kirjoittaja on 14-vuotias

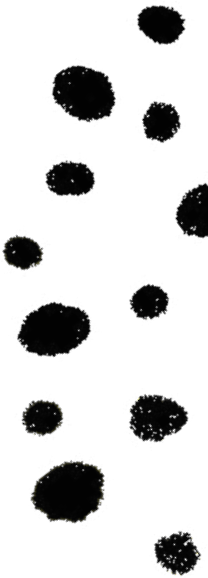

Ja turvallisuus on sellaista, että pitää syödä terveellisesti. Max 15 sokeripalaa päivässä.
(10-vuotias)

Turvallisuus näkyy arjessa, että leikkiminen kavereiden kanssa on turvallista. eikä tunnu ahdistavalta olla heidän kanssaan.
Kirjoittaja on 10-vuotias

Turvallisuus on ruokaa. Ruuan pitää olla terveellistä. Ruuan lisäksi tarvitaan vettä. Lapsi tarvitsee paljon unta. Pitää olla oma sänky, peitto ja tyyny. Jos näkee pahaa unta, saa mennä herättämään vanhemmat. Turvallisuuden tunne on hyvää oloa ja että on kavereita. Ja kukaan ei satuta. Ympäristössä turvallisuus on liikennesääntöjä. Turvallisuus on sitä, että tottelee lakeja. Lakeja valvoo poliisi. Koulussa turvallisuutta lisää myös järjestyssääntöt. Järjestyssääntöjä valvoo myös aikuiset. Pitää olla riittävästi vaatteita. Jotta voi olla onnellinen, pitää olla turvallista.
(9-vuotias)

Turvallisuus on tärkeätä, koska ilman sitä olisi vaarallista. Turvallisuus on tärkeintä lapsille ja aikuisille. Turvallisuus on tärkeää, koska sitä tarvii arkielämässä. Turvallisuus on vaaran voittaja. Siksi turvallisuus on tärkeintä.
(9-vuotias)

9

Turvallisuus on...
tässä hetkessä

Mitä turvallisuus on?

Onko se tunne vaarattomuuden
vaiko taju iloisuuden

Turvallisuus tunne tuo
ei mikään uhkaa suo
Elämä ja arki ne rauhas rullaa
Vaikka joskus takapakkeja kuullaan
Turvallisuus on varmuus, sut hyväksytään
ei feikata ilmeitä tunteita näytetään

Ihmisetkö sen näyttää?
Joo, joku suojelee joku välittää
joku aina näkee sisimpään
Turvaa tuo läheiset ja perhe
joskus jopa ympäristö terve

Onhan selvää tää
ei tunne tääkään jää
Mutta älä huoli
Se tulee takas
ja pitää sut kasas
Et vajoo
et hajoo

Sä kestät kiitos tunteen varmuuden
sekä sen aitouden

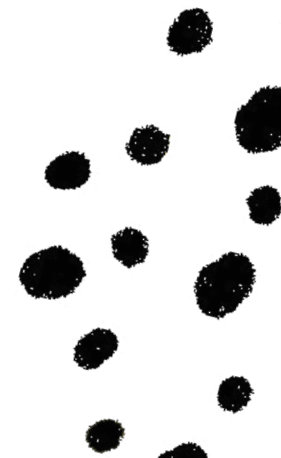
Miks tunne niin tärkeä on?
Tiedän, että sulla järkeä on
Et narraa sokeudella matoakaan
ala nyttien arvostaa
turvallisuuksia katoavaa

Hetki lyö
jokaisen työ
On painokerroin suuri
maailmaan on kasvamassa muuri
Noi sodat, taudit, katastrofit kaikkia rassaa
ei anneta sen enää olla osa massaa
Huolet noi puristaa
pienentää turvallisuuden tilaa

Voi turvattomuus tulla ilman huolii
ne on pelkkii näkymättömii nuolii
Ne puukottaa, ne satuttaa, ne raatelee ja kaatelee
jok' ikisen dominopalikan
elämän vapisevan ja sä tunnet niitten voiman kalinan

Silti tunnusta se
Huuda se
Karju se
Kirjoita se
Se huomataan kyllä
eikä sururippu oo enää yllä

Uskalla olla ja elää
älä epäröi enää

Sä tunnet silloin varmuuden
turvallisuuden tunteen ihanuuden

Mikä luo turvallisuuden tunteen sulle
sitä en tiä mut mulle

on ihmisii
on järjestöi

on kirjoi

on laului

Ne auttaa, paikkaa, tynnyttää ja näyttää
maailman ääripäät

Ei kukaan muu sitä sulle kerro,
joten luota ittees, avaa silmäs ja katso,
elämässäs alkaa uusi jakso

Turvallisuus leijuu, se hellii ja siinä tekee mieli kellii

Säkin voit tunnetta antaa
ei ole pitkä matka rantaan.

Rannassa lähetä aaltoi muille

Tekstiviestei, valoi kuille

Kuut heijastaa sen turvallisuuden takas
ja luo sen paremmaks

Muista tää

tunteen määrää

Ei mikään kuolema, suru sitä rajoita

Ei mikään kukaan ihminen sitä hajoita

Älä unohda tätä

Soita jos on hätä

Kirjoittaja on 15-vuotias

Teksti valittiin kirjoituskilpailun voittajatekstiksi

Turvallisuus on...

Ottaisitko minut syliin?

Ottaisitko silloin, kun sanon olevani kunnossa?

Sanoisitko minulle

”tiedän, ettet sinä ole”?

Hukuttaisitko minut hetkeksi

sinun sielusi turvaan, rakkautesi rauhaan?

Tekisitkö minun vuokseni niin?

Katsoisitko kanssani kipuani silmiin,
jotta uskaltaisin kohdata sen yksin sitten,
kun tulee niin pimeää,
että tähdetkin sammuvat?

Turvallisuus on sen tiedostamista, että elämän vaikeinakin hetkinä on paikka, johon palata sirpaleineen ja säröineen, vuotavine haavoineen. Se on hyväksyvä hymy, johon katsoa, kannustavat sanat, jotka kuulla. Se on laastari, joka asettaa ruhjeille, lämmin kaakaomuki painettavaksi vasten kohmeisia kämmeniä silloin, kun maailma on jo ummistanut silmänsä ja käynyt nukkumaan, jättänyt ihan yksin. Niitä hetkiä varten turvallisuus on. Sen on tarkoitus huolehtia pienestä ihmisestä keskellä autioita huoneita, uusia kasvoja, kylmiä lakanoita, joihin hän käpertyy iltaisin. Sen on tarkoitus pitää kädestä huterissa ensiaskeleissa, joita elämä tarjoilee hopeatarjottimella syntymästä kuolemaan asti. Auttaa oppimaan, kasvamaan, kokemaan, unelmoimaan, viisastumaan, vanhenemaan, löytämään rauhan rauhattomuudesta.

Turvallisuus on lohdullinen halaus yksinäisissä hetkissä, pehmeä suudelma poskelle. Se on sitä, kun seisoo elämänsä edessä, lapsuuden ja aikuisuuden välissä niin avuttomana ja tietää silti selviävänsä kaikesta. Turvallisuus on kodin

rakentamista juuri sinne, keskelle epävarmuutta, niitä asioita, joista ei vielä tiedä puoliakaan.

Turvallisuus asuu välittävissä katseissa, pitkissä halauksissa, kuuntelemaan syventyneissä korvissa, metsien huminassa ja oman huoneen hämärissä nurkissa. Sen voi löytää aikuisista, toisista nuorista, eläimistä, ympäröivästä luonnosta, lapsuudenkodista, itsestään.

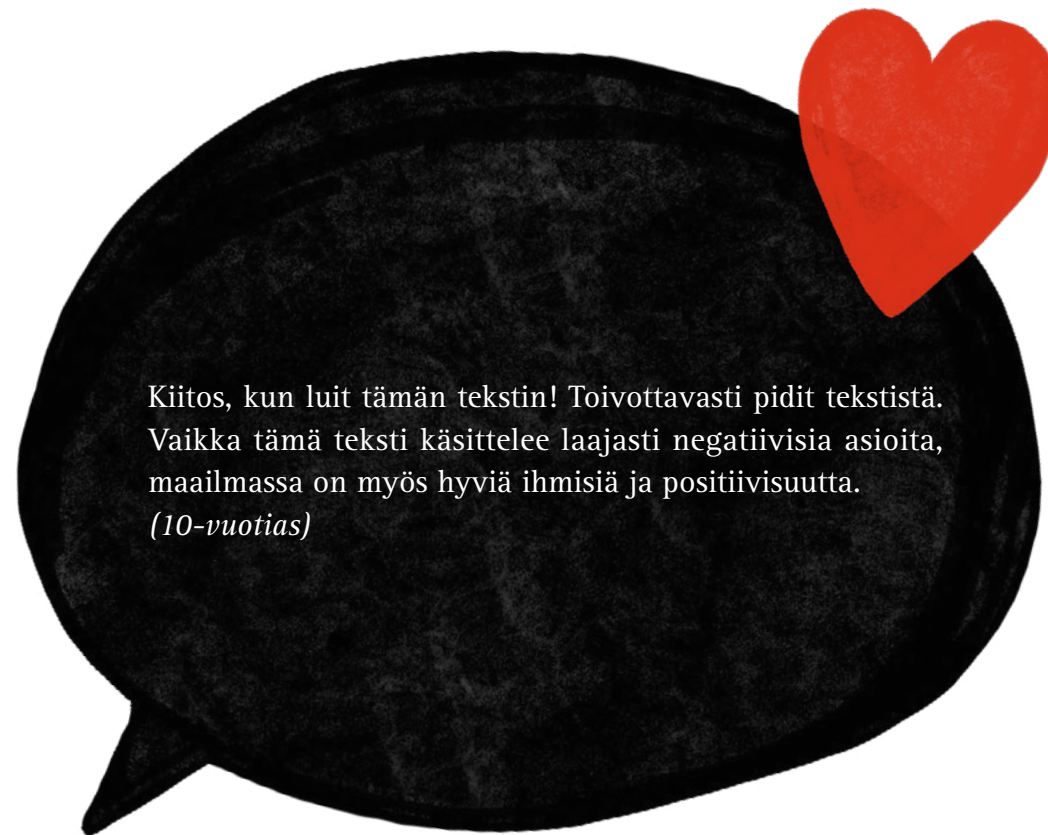
Ihminen on kuin kukka ja turvallisuus auringonvalo, virtaava vesi ja ravitseva maa, jotka pitävät sen hengissä. Ilman turvallisuutta ihmiskukka kuihtuu ja katoaa. Ensinnä hitaasti, miltei huomaamatta, lopulta peruuttamattomasti. Kun terälehdet ovat jo kellastuneet ja pudonneet pois, on vaikeaa kasvattaa uusia. Kuolleiden kasvien kasteleminen ei herätä niitä eloon uudelleen.

Ihmiskukka elää rakkaudesta. Se elää tunteesta, että vaikka sen terälehdet eivät olisi kukkaniityn kauneimmat, juuret tukevimminkin mullassa, varsinkin vähän vinossa, se on juuri sellaisenaan riittävä ja rakastettu, tervetullut tähän maailmaan, ja että täällä on joku, joka sitä tarvitsee. Joku, joka jäisi suremaan, jos se lakastuisi pois.

Elämä on kivulias kokemus. Vaikka kuinka varoisi, se jättää jälkiä, pysyviä arpia. Kaiken sen keskellä turvallisuus on jotakin, joka tuo tarkoituksen taisteluihin ja tavoitteisiin. Sitä tarvitsee lapsi, sitä tarvitsee nuori, aikuinenkin. Aivan jokainen tässä maailmassa, tämän elämän polulla ja sen sokkeloissa risteyksissä. Turvallisuuden kartan avulla sokkeloihin ei milloinkaan eksy, vaikka toisinaan astuisikin vähän harhaan.

Kirjoittaja on yhdeksäsluokkalainen

Kiitos, kun luit tämän tekstin! Toivottavasti pidit tekstistä.
Vaikka tämä teksti käsittelee laajasti negatiivisia asioita,
maailmassa on myös hyviä ihmisiä ja positiivisuutta.
(10-vuotias)

**LAPSEN
OIKEUDET**

LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki
puh. 050 411 2380
toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi